

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(ลำเนา)

ที่ ศร. 6621.8/ว.1154

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถ. ลาดยาวบางแสน

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

21 เมษายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงงานนิพนธ์

2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นายเมธี ไกรศรี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับความเห็นชอบให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

มนตรี แยมกสิกร

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2056

โทรสาร 0-3839-3250

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/1145

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถ. สงหาตบางแสน

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

2 พฤษภาคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัวกระเจา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายเมธี ไกรศรี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับความเห็นชอบให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยอยู่ในความควบคุมดูแล
ของรองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 2
พฤษภาคม 2554 ถึงวันที่ 4 พฤษภาคม 2554 อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณา
ทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มนตรี แยมกสิกร

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2056

โทรสาร 0-3839-3250

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/1146

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถ. ลงหาดบางแสน

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

2 พฤษภาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาภิรมย์ศึกษา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายเมธี ไกรศรี นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับความเห็นชอบให้ทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยอยู่ในความควบคุมดูแล
 ของรองศาสตราจารย์ ดร. พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
 มีความประสงค์ขออำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสามเณรนักเรียน จำนวน 30
 รูป โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ระหว่างวันที่ 9 ถึงวันที่ 11 พฤษภาคม
 2554 อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณา ทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา
 เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่ง
 ว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มนตรี แยมกสิกร

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2056

โทรสาร 0-3839-3250

ภาคผนวก ข

- ชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- แบบวัดคุณธรรมตามสถานการณ์ เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้รับการฝึกอบรม

ชุดฝึกอบรม

เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

คำนำ

คู่มือวิทยากรฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการฝึกอบรมสำหรับวิทยากร ใช้สำหรับศึกษาและใช้ชุดฝึกอบรมชุดที่ 1-4 เพื่อให้การจัดกระบวนการฝึกอบรมดำเนินการไปตามขั้นตอนและบรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมได้ ซึ่งคู่มือฉบับนี้ได้ระบุขั้นตอนวิธีการ อุปกรณ์ไว้อย่างครบถ้วน วิทยากรผู้ให้การอบรมสามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดฝึกอบรมนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอบรม เรื่องคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทนี้ ใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

เอกสารประกอบคู่มือวิทยากร

เอกสารประกอบของชุดฝึกอบรม มีดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับวิทยากร
2. รายการอุปกรณ์สื่อการอบรมในชุดฝึกอบรม
3. ผังมโนทัศน์
4. ชุดความรู้ เรื่อง คุณธรรม 4 ประการตามพระบรมราโชวาท
5. แผนการฝึกอบรม ชุดที่ 1-4 ประกอบด้วย
 - 5.1 เรื่อง
 - 5.2 วัตถุประสงค์
 - 5.3 สาระสำคัญ
 - 5.4 สาระการเรียนรู้
 - 5.5 กิจกรรมการฝึกอบรม
 - 5.5.1 ขั้่นนำเข้าสู่บทเรียน
 - 5.5.2 ขั้่นพัฒนา
 - 5.5.3 ขั้่นสรุป
6. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลังการอบรม
7. บัตรเฉลยแบบทดสอบ
8. เอกสารอ้างอิง

คำชี้แจงสำหรับวิทยากร

ชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทนี้ ใช้สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ขั้นตอนการใช้ชุดฝึกอบรม

1. ตรวจสอบรายการอุปกรณ์ของชุดฝึกอบรมให้ครบตามที่ระบุไว้
2. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ในชุดฝึกอบรมให้เข้าใจทุกขั้นตอน ตลอดจนเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรมอย่างละเอียด หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารอ้างอิงที่ระบุไว้
3. ตรวจสอบอุปกรณ์เพื่อการฝึกอบรมทุกชิ้นก่อนการอบรมว่าอยู่ในสภาพพร้อมใช้หรือไม่ หากมีการชำรุดจะได้ซ่อมแซมให้คงสภาพเดิมก่อนใช้
4. ปฏิบัติตามกระบวนการหรือขั้นตอนของกิจกรรมในชุดฝึกอบรม
5. ทำการทดสอบก่อนเรียน เพื่อให้ทราบความรู้เดิมของผู้เข้าอบรม และทดสอบหลังเรียนเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เข้าอบรม
6. ขณะทำภารกิจกรรมภายในชุดฝึกอบรม วิทยากรพึงเอาใจใส่ ดูแล แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้าอบรมผู้ที่เกิดข้อสงสัย ไม่เข้าใจในกิจกรรมนั้น
7. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการฝึกอบรมแล้ว วิทยากรพึงตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์เพื่อการอบรมให้เรียบร้อย เพื่อความสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

รายการอุปกรณ์เพื่อการฝึกอบรมภายในชุดฝึกอบรม

1. คู่มือวิทยากร ประกอบด้วย
 - 1.1 ชุดความรู้สำหรับวิทยากร จำนวน 1 ชุด
 - 1.2 คำชี้แจง จำนวน 1 ชุด
2. แผนการฝึกอบรม จำนวน 4 ชุด
3. แบบทดสอบย่อยก่อน-หลังเรียน จำนวน 80 ชุด
4. กระดาษคำตอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ชุด
5. เฉลยแบบทดสอบย่อยก่อน-หลังเรียน จำนวน 4 ชุด
6. เอกสารของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย
 - 6.2 ใบงานกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 4 ชุด
7. สื่อการอบรม
 - 7.1 สไลด์สำหรับนำเสนอเนื้อหา
โปรแกรม Power Point จำนวน 1 ชุด
 - 7.2 ชุดความรู้ จำนวน 120 ชุด
 - 7.3 แผ่นโน้ตส์ จำนวน 1 แผ่น
 - 7.4 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มี CD-ROM และช่อง TV OUT จำนวน 1 เครื่อง
 - 7.5 เครื่องฉายโปรเจกเตอร์และจอภาพ จำนวน 1 เครื่อง
 - 7.6 เครื่องรับโทรทัศน์ขนาด 21 นิ้ว จำนวน 1 เครื่อง
 - 7.7 วัสดุทัศน ประกอบอบรม จำนวน 1 ชุด

ผังโน้ตสนั้

ใบความรู้เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ

...คุณธรรมซึ่งเป็นที่ตั้งของความรักความสามัคคี
ที่ทำให้คนไทยเราสามารถร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมือง

ให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันมาตลอดรอดฝั่ง

คือการที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน

คือการที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน

ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จลง ทั้งแก่ตน

แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ

คือการที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริตในกฎกติกา

และระเบียบแบบแผนโดยเท่าเทียมเสมอกัน

คือการที่ต่างคนต่างพยายามทำความดีด้วยความเห็นของตน

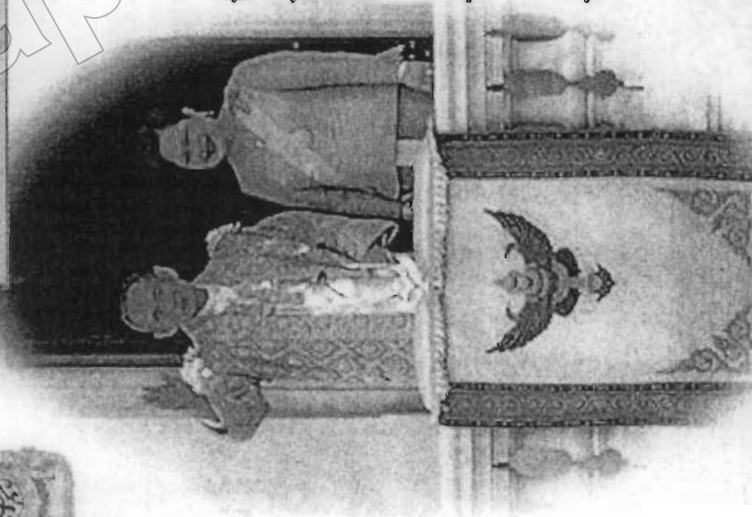
ให้ถูกต้องเที่ยงตรงและมั่นคงอยู่ในเหตุในผล

หากความคิดจิตใจและการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอยเดียวกันในทางที่ดี ที่เจริญนี้

ยังมีพร้อมมูลอยู่ภายในใจคนไทย ก็มั่นใจได้ว่าประเทศไทย

จะดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไปได้...”

พระราชดำรัสในราชบัณฑิตยสถาน ในหลวงรัชกาลที่๑๐ เมื่อวันที่ ๑๐ ธ.ค. พ.ศ. ๒๕๑๖ (ฉบับพิมพ์) หน้า ๑๐๑

ขอเชิญชวน
ด้วยเกล้าฯ
ท่านพระครู...

คุณครู...

คุณครู...

คุณครู...

โรงเรียน...

สารานียธรรม ๒ ประการ

ธรรมเป็นสิ่งที่ตั้งแห่งความระลึกถึง

ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน

๑. เมตตาภาวกรรม มีเมตตาภาวกรรม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
๒. เมตตาวจีกรรม มีเมตตาวจีกรรม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
๓. เมตตาโมหกรรม มีเมตตาโมหกรรม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
๔. สภาธารณโกศ แบ่งปันสิ่งของที่ได้มา ไม่หวงแหนให้ผู้อื่นได้
๕. สีสสัมปัญดา มีความประพฤติร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการสำคัญ ที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นทุกข์หรือจัดปัญหา
๖. ทิฏฐิสัมปัญดา มีความเห็นตรง เห็นเดียวกับหมู่คณะ

(พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๓ ทีฆนิกาย ปาฏิการค)

แผนการฝึกอบรม คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท ชุดที่ 1

เรื่อง หลักแห่งความเมตตา

เวลาอบรม 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

พระบรมราโชวาท ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญ ต่อกัน ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาราณียธรรม ๓ ประการ คือ

(1) เมตตาการุณยธรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่างๆโดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(2) เมตตาวิจิตรธรรม พูดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ประ โยชน์ สั่งสอนหรือ แนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับ หลัง

(3) เมตตาเมโนกรรม ติดต่อกันด้วยเมตตา คือ มีจิตใจปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่ประ โยชน์ แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ความหมายของคำว่าเมตตา
2. มีความตระหนักในคุณค่าของความเมตตา
3. บอกประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความเมตตาต่อคนและสัตว์

สาระการเรียนรู้

1. ความเมตตาเป็นคุณธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ
2. การตระหนักในคุณค่าความเมตตา
3. ประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความเมตตา

กิจกรรมการฝึกอบรม

ขั้นนำสู่เนื้อหา

1. ทำแบบทดสอบย่อยก่อนการฝึกอบรม 10 ข้อ
2. วิทยากรแจ้งวัตถุประสงค์ของการอบรม ทักทายสนทนาซักถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับ ความสำคัญและคุณค่าของความเมตตา นำเข้าสู่เนื้อหา ด้วยวีดิทัศน์ ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "หัวใจของแผ่นดิน"(in your heart) (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, 2549)และแจกชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาให้กับผู้เข้าอบรมทุกคน

3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 6 คน แล้วบันทึกรายชื่อการเข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม วิทยากรชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม

ขั้นอบรม

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมศึกษาชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหา
2. วิทยากรบรรยายตามสไลด์โปรแกรม Power Point ให้ผู้เข้าอบรมฟัง พร้อมศึกษาเนื้อหา จากชุดความรู้
3. ให้แต่ละกลุ่มสรุปความรู้ที่ได้ในใบงานที่แจกให้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน
4. วิทยากรสรุปเสริมเนื้อหา
5. ให้ผู้เข้าอบรมที่แบกเป็นกลุ่มสรุปเนื้อหา ความคิดเห็นของกลุ่ม ให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มอื่นได้ฟังร่วมกัน กลุ่มละ 1-2 คนก็ได้ตามความเหมาะสม ใช้เวลากลุ่มละ 2-3 นาที

ขั้นสรุป

1. วิทยากรร่วมสรุปความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง
2. จากนั้นแจกแบบทดสอบทดสอบย่อยหลังจากการศึกษให้ผู้เข้าอบรมได้ทำเป็น

รายบุคคล

สื่อการอบรม

1. วิดีทัศน์ ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "หัวใจของแผ่นดิน"(in your heart) (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, 2549)

2. ชุดความรู้
3. ใบงาน
4. สไลด์โปรแกรม Power Point
5. แบบทดสอบย่อย

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
 - ความสนใจและการมีส่วนร่วม
 - การแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
 - ตรวจผลงาน
2. สังเกตการถาม-ตอบรายบุคคล
3. แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม

ชุดความรู้ที่ 1

หลักแห่งความเมตตา

พระบรมราโชวาท ประการแรก คือ การที่ทุกคนคิด พูด ทำ ด้วยความเมตตา มุ่งดี มุ่งเจริญต่อกัน ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาราณียธรรม ๓ ประการ คือ

(1) เมตตากายกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(2) เมตตาวาจากรรม พูดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

(3) เมตตามโนกรรม คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ มีจิตใจปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

ความเมตตา หมายถึง ความคิดปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข

คุณธรรมข้อนี้เป็นเหตุให้นุชยรักใคร่ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน เป็นความรักอันบริสุทธิ์ไม่เจือปนด้วยราคะ เป็นความรักที่ประกอบด้วยไมตรีจิต คิดอยากให้อื่นมีความสุขสำราญ เช่น ความรักของบิดามารดามีต่อบุตรธิดา ความรักของเพื่อนต่อเพื่อน ความรักของพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีต่อประชาราษฎร์ และความรักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงมีต่อสัตว์โลก แตกต่างจากความรักระหว่างเพศหรือ ความรักของหนุ่มสาวซึ่งเป็นความรักไม่บริสุทธิ์ เป็นกิเลส เพราะเจือปนด้วยกามราคะ

ความเมตตาเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความผูกพันต่อกัน มีความเห็นใจในการคืนร่นต่อผู้เพื่อให้อชีวิตอยู่รอด และตระหนักชัดว่าทุกชีวิตอยากเป็นสุข ไม่ต้องการความทุกข์

พฤติกรรมของผู้ที่มีความเมตตา มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์ หมายถึง การไม่ทำร้ายร่างกายคนและสัตว์ให้ได้รับความเจ็บปวด หรือได้รับอันตรายถึงชีวิต ไม่ทรมาน เป็นต้น

2. ให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า ผู้ที่อ่อนแอกว่า ได้แก่ เด็กเล็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา คนพิการ และคนเจ็บ เป็น ผู้ที่แข็งแรงกว่าควรให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าตามโอกาสที่เหมาะสม

3. แบ่งปันสิ่งของ เครื่องใช้ และอาหารให้แก่ผู้ที่สมควรได้รับ ได้แก่ คนที่มีความเป็นอยู่อย่างขัดสน แร้นแค้น ผู้ที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ และบรรดาสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ

4. ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีความทุกข์ คนที่พลาดพลั้ง สูญเสีย ประสบปัญหา ภัยพิบัติต่าง ๆ ไม่ซ้ำเติมให้เกิดความอาย

5. ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ได้แก่ ไม่ทำให้ผู้อื่นสิ้นเปลือง สูญเสีย หมดความสุข เกิดความเดือดร้อน รำคาญ

6. ช่วยประกอบกิจกรรมของส่วนรวม ได้แก่ การสละร่างกายและแรงทรัพย์เพื่อความเจริญหรือร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น

7. ให้อภัยแก่ผู้อื่น ได้แก่ เมื่อผู้ใดทำอะไรล่วงเกินกับเรา จะโดยที่ตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เราก็ไม่ควรผูกใจเจ็บ กิดพยาบาท อาฆาต จองเวร หรือหาทางแก้แค้น

8. สุภาพอ่อนโยน ได้แก่ การแสดงกายสุภาพอ่อนน้อม วาจาอ่อนหวาน ถือเป็นการแสดงเมตตาอย่างหนึ่ง เพราะทำให้ไม่เป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่พบเห็น

9. ไม่ยอมรับส่วนแบ่งในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วและไม่จำเป็น สละสิทธิ์ในส่วนที่เป็นส่วนแบ่งของตนให้แก่ผู้ที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นกว่า

10. ทางวาจา ฝึกหัดตนให้ใช้วาจาต่อผู้อื่นในทำนองที่ตนผู้อื่นในทำนองที่ตนปรารถนาให้เขา ประพฤติต่อตนฝึกหัดปฏิบัติต่อคนทั้งหลายด้วยอัธยาศัยไมตรี ฝึกหัดทำประโยชน์สุขเปลื้องทุกข์แก่ผู้อื่น

วิธีฝึกนิสัยให้เป็นผู้ที่มีความเมตตา

1. ทางกาย ฝึกหัดตนให้ประพฤติดูผู้อื่นในทำนองที่ตนปรารถนาให้เขาประพฤติดูตน ฝึกหัดปฏิบัติต่อคนทั้งหลายด้วยอัธยาศัยไมตรี ฝึกหัดทำประโยชน์สุขเปลื้องทุกข์แก่ผู้อื่น

2. ทางใจ ฝึกหัดตนให้ตั้งใจว่าจะไม่เบียดเบียนมุ่งร้ายผู้ใด ฝึกหัดใจไม่ให้เกิดความเกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง ทะนงตัว ริษยา และอคติ โง่งมผู้ใด ฝึกหัดแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์ในโลก โดยใช้บทสวดดังนี้

สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลาย ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น

อเวรา โหนตุ จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัปพาปิณา จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้พยาบาทเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อนิมา โหนตุ จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่างได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สุขี อัตตานัง ปะริหารันตุ จงมีแต่ความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย

ทั้งสิ้นเถิด

ใบงาน ที่ 1

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ช่วยกันสร้างแผนที่ความคิดสรุปความรู้เรื่อง หลักแห่งความเมตตา ให้ครอบคลุม ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ ดังตัวอย่าง หรือจะออกแบบในรูปแบบอื่นๆ ก็ได้

แบบทดสอบย่อยหลังการอบรม ชุดที่ 1

เรื่อง	หลักแห่งความเมตตา
วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการศึกษา เรื่อง หลักแห่งความเมตตา
คำชี้แจง	ให้กาเครื่องหมาย x ทับอักษร ก. ข. ค. ง. หน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การแสดงความเมตตาต้องการให้คนทำอะไร
 - ก. มีความซื่อสัตย์ต่อกัน
 - ข. ตั้งใจทำหน้าที่ของตน
 - ค. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่มีความทุกข์
 - ง. แสดงความรับผิดชอบต่อผู้อื่น
2. ความเมตตาจะช่วยให้สิ่งใดลดน้อยลง
 - ก. ความเห็นแก่ตัว
 - ข. ความอิจฉาริษยา
 - ค. ความโลภ
 - ง. การประทุษร้ายต่อกัน
3. ข้อใดขาดความเมตตามากที่สุด
 - ก. ลักขโมยสิ่งของผู้อื่น
 - ข. ทำร้ายร่างกายผู้อื่น
 - ค. ไม่ยอมให้เงินแก่ขอทานที่ร่างกายไม่สมบูรณ์
 - ง. พุดให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น
4. ข้อใดแสดงควมมีเมตตามากที่สุด
 - ก. น้อยช่วยเหลือเลิกทำการบ้านจนได้คะแนนสูงสุด
 - ข. มะลิแบ่งอาหารกลางวันให้สุนัข
 - ค. คำว่ายนน้ำได้เล็กน้อยแต่ช่วยเหลือคนตกน้ำ
 - ง. ชัยเห็นคนรังแกสัตว์จึงเข้าไปห้าม
5. คำว่า เมตตาธรรมเป็นเครื่องคำจุนโลก หมายถึงข้อใด
 - ก. เมตตาทำให้พ้นทุกข์
 - ข. เมตตาทำให้คนในสังคมเป็นสุข
 - ค. เมตตาทำให้คนร่ำรวย
 - ง. เมตตาทำให้โลกพัฒนา

6. ผลจากการที่เราปฏิบัติตนมีความเมตตาในใจเสมอคือข้อใด
 - ก. ย่อมทำให้เป็นที่รักของคนทั่วไป
 - ข. ย่อมช่วยให้คนอื่นมีความสุข
 - ค. ย่อมช่วยให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย
 - ง. ย่อมช่วยให้คนมีความสามัคคีต่อกัน
7. พฤติกรรมใดที่ขัดแย้งกับความมีเมตตา
 - ก. ให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า
 - ข. ไม่ยอมรับส่วนแบ่งที่ดินมีอยู่แล้วและไม่จำเป็น
 - ค. ยอมแบ่งปันสิ่งของที่ตนไม่ต้องการส่วนที่ต้องการไม่แบ่งปัน
 - ง. ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายของบุคคลและสัตว์
8. บุคคลใดไม่มีความเมตตา
 - ก. ผู้ที่จู่คนแก่ข้ามถนน
 - ข. ผู้ให้เงินแก่คนยากจน
 - ค. ผู้ที่ให้อาหารแก่สัตว์ที่หลงทาง
 - ง. ผู้เห็นเด็กหกล้มแล้วเดินผ่าน
9. โลกขาดเมตตาธรรมไม่ได้เพราะเหตุใด
 - ก. เมตตาเป็นหลักของกรรมสงเคราะห์กัน
 - ข. มนุษย์อยู่ด้วยกันได้ด้วยเมตตา
 - ค. เมตตาช่วยให้ร่ำรวย
 - ง. เมตตาช่วยให้สังคมสงบสุข
10. วิธีฝึกนิสัยให้เป็นผู้ที่มีเมตตา ข้อใดไม่พึงปฏิบัติ
 - ก. ประพฤติต่อผู้อื่นในทำนองที่ตนปรารถนาให้เขาประพฤติดต่อกัน
 - ข. วาจาต่อผู้อื่นในทำนองที่ตนปรารถนาให้เขาประพฤติดต่อกัน
 - ค. ตั้งจิตว่าจะ ไม่เบียดเบียนมุ่งร้ายผู้ใด
 - ง. ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนกว่าด้วยเงินทองที่ละมาก ๆ

แผนการฝึกอบรม คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท ชุดที่ 2

เรื่อง หลักสาธตธรรมโกศล ได้มาแบ่งกันกินใช้ เวลาอบรม 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

พระบรมราโชวาท ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ

ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาธตธรรม คือ สาธตธรรม ได้มาแบ่งกันกินใช้ คือแบ่งปัน ลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็แจกจ่ายให้ ได้มีส่วนร่วมใช้ร่วมบริโภคด้วยกัน กล่าวโดยสรุป คือ ความเสียสละ

วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ความหมายของคำว่า สาธตธรรม
2. มีความตระหนักในคุณค่าของความเสียสละ
3. บอกประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อผู้อื่น

สาระการเรียนรู้

1. ความเสียสละเป็นคุณธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ
2. การตระหนักในคุณค่าความเสียสละ
3. ประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความเสียสละ

กิจกรรมการฝึกอบรม

ขั้นนำสู่เนื้อหา

1. ทำแบบทดสอบย่อยก่อนการฝึกอบรม 10 ข้อ
2. วิทยากรแจ้งวัตถุประสงค์ของการอบรม ทักทายสนทนาซักถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับ ความสำคัญและคุณค่าของหลักธรรมความเสียสละ นำเข้าสู่เนื้อหา ด้วยวีดิทัศน์ ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "ธูลิของแผ่นดิน"(พอมองเห็นเราเสมอ) (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, 2549)และแจกชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาให้กับผู้เข้าอบรมทุกคน

3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 6 คน แล้วบันทึกรายชื่อการเข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม วิทยากรชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม

ขั้นตอน

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมศึกษาชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหา
2. วิทยากรบรรยายตามสไลด์โปรแกรม Power Point ให้ผู้เข้าอบรมฟัง พร้อมศึกษาเนื้อหา จากชุดความรู้
3. ให้แต่ละกลุ่มสรุปความรู้ที่ได้ในใบงานที่แจกให้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน
4. วิทยากรสรุปเสริมเนื้อหา
5. ให้ผู้เข้าอบรมที่แบ่งเป็นกลุ่มสรุปเนื้อหา ความคิดเห็นของกลุ่ม ให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มอื่นได้ฟังร่วมกัน กลุ่มละ 1-2 คนก็ได้ตามความเหมาะสม ใช้เวลากลุ่มละ 2-3 นาที

ขั้นสรุป

1. วิทยากรร่วมสรุปความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง
2. จากนั้นแจกแบบทดสอบทดสอบย่อยหลังจากการศึกษาให้ผู้เข้าอบรมได้ทำเป็น

รายบุคคล

สื่อการอบรม

1. วิดีทัศน์ ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "รู้ลึกของแผ่นดิน"(พอมองเห็นเราเสมอ)
(คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, 2549)
2. ชุดความรู้
3. ใบงาน
4. สไลด์โปรแกรม Power Point
5. แบบทดสอบย่อย

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
 - ความสนใจและการมีส่วนร่วม
 - การแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
 - ตรวจผลงาน
2. สังเกตการถาม-ตอบรายบุคคล
3. แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม

ชุดความรู้ที่ 2

หลักสาธารณ โภคิ ได้มาแบ่งกันกินใช้

พระบรมราโชวาท ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน ประสานประโยชน์กัน ให้งานที่ทำสำเร็จผล ทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาธารณียธรรม คือ สาธารณ โภคิ ได้มาแบ่งกันกินใช้ คือแบ่งปัน ลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้ร่วมบริโภคร่วมกัน กล่าวโดยสรุปคือ ความเสียสละ

หลักสาธารณ โภคิ เป็นหลักธรรมแห่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการเสียสละ ซึ่งหมายถึง การที่กระทำการที่แสดงถึงความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น ช่วยเหลือกิจการงานแก่บุคคลที่สมควรให้ เพื่อให้เขาได้รับความสะดวก มีความพอใจ การให้การบริจาค การยอมเสียสิทธิ หรือสละสิ่งที่เราควรได้ให้แก่ผู้อื่น

การเสียสละ คือ การละความเห็นแก่ตัว การให้การแบ่งปันทรัพย์สิน กำลังกาย กำลังสติปัญญา เวลา แก่บุคคลที่สมควรให้และสังคมที่อาศัยอยู่ เช่น การเป็นอาสาสมัคร เป็นจิตอาสา ช่วยเหลืองานสาธารณประ โยชน์ บริจาคทรัพย์สินเงินทองแก่ผู้ที่เดือดร้อน ให้คำแนะนำเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่น

พฤติกรรมของผู้มีหลักสาธารณ โภคิ มีลักษณะดังนี้

1. การให้ทางกาย เช่น ช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระการงานที่ไม่มีโทษไม่นั่งดูตาย ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์เป็นต้น
2. การให้ทางวาจา เช่น ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลกและทางธรรม ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์
3. การให้ทางสติปัญญา เช่น ช่วยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา
4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ เช่น แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่ผู้ที่สมควรให้ แบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ที่สมควรให้ การเสียสละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศล เป็นต้น

การมีหลักสาธารณ โภคิ นอกจากเป็นการแบ่งปันสิ่งของให้แก่กัน ไม่ตระหนี่หรือหวงไว้แต่ผู้เดียว แม้จะเป็นของเล็กน้อยก็ตาม การดูแลเอาใจใส่สิ่งของของผู้อื่นเหมือนกับเป็นของของตน ไม่ทำลายทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ก็เป็นสิ่งสำคัญ หากสมาชิกของสังคม ประเทศชาติ หรือเพื่อนร่วมโลกประสบความเดือดร้อน ก็ช่วยเหลือกิจการงานกันตามกำลังความสามารถ ความรักใคร่กลมเกลียวก็ย่อมเกิดขึ้นและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ใบงาน ที่ 2

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ช่วยกันสร้างแผนที่ความคิดสรุป ความรู้เรื่อง หลักสาธณ โภคี ให้ครอบคลุม ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ ดังตัวอย่าง หรือจะออกแบบในรูปแบบอื่นๆ ก็ได้

แบบทดสอบย่อยหลังการอบรม ชุดที่ 2

เรื่อง	หลักสาธารณโภคี ได้มาแบ่งกันกินใช้
วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการศึกษา เรื่อง หลักสาธารณโภคี ได้มาแบ่งกันกินใช้
คำชี้แจง	ให้กาเครื่องหมาย x ทับอักษร ก. ข. ค. ง. หน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. หลักสาธารณโภคี หมายถึงข้อใด
 - ก. การให้
 - ข. การแบ่งปัน
 - ค. การเสียสละ
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. ข้อใดตรงข้ามกับหลักสาธารณโภคี
 - ก. บริจาคสิ่งของแก่ผู้ประสบภัย
 - ข. ขอรับบริจาคจากผู้จิตศรัทธา
 - ค. ช่วยเพื่อนทำงานจนเสร็จ
 - ง. ให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อน
3. การกระทำในข้อใดเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม
 - ก. เก็บกวาดขยะตามถนน
 - ข. ทำความสะอาดบริเวณรอบๆ บ้าน
 - ค. ไม่ทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ
 - ง. เห็นคนทิ้งขยะในที่สาธารณะเข้าไปตักเตือน
4. ใครคือผู้ที่มีความเสียสละจากข้อความต่อไป
 - ก. แดงให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ข. เจตผากเงินธนาคารทุกเดือน
 - ค. แจ่มแบ่งขนมให้เพื่อนกินเสมอ
 - ง. พลอยแบ่งงานให้เพื่อนทำเวลาครูสั่ง
5. ข้อใดแสดงถึงความมีน้ำใจเสียสละได้ถูกต้อง
 - ก. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้อง
 - ข. ให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ค. ชกต๋อยเข้าไปช่วยเพื่อนรุมทำร้าย
 - ง. ช่วยเพื่อนปกปิดความลับ

6. ข้อใดเป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นการเสียสละที่สมควรกระทำ
 - ก. ดวงใจเสียสละเงินค่าขนมเลี้ยงวันเกิดให้เพื่อนรัก
 - ข. ดวงเจตน์พาเพื่อนหญิงไปชมภาพยนตร์ เพื่อสร้างความสนิทสนม
 - ค. ดวงพรออกเงินค่าชมคอนเสิร์ตให้เพื่อน เพื่อจะได้มีคนกลับบ้านด้วย
 - ง. ดวงตาออกเงินค่าอาหารกลางวันให้เพื่อนซึ่งกระเป๋าสตางค์เงินหาย
7. ห้องเรียนสภปรก ครูจึงให้นักเรียนอาสาสมัครกวาดหน้าห้อง ฟ้าจึงอาสาออกไป

ท่านเห็นว่า ข้อใดเป็นหลักธรรมที่ฟ้ายึดถือ

 - ก. เกรงใจครูและเพื่อนๆ
 - ข. รักส่วนรวมมากกว่าตนเอง
 - ค. รักเกียรติของตนเหนือสิ่งอื่นใด
 - ง. รักความสะอาด รังเกียจความสกปรก
8. การเสียสละในแง่ของคุณธรรม หมายถึงข้อใด
 - ก. การให้เพื่อเป็นการแสดงความเห็นแก่ตัวให้หมดไป
 - ข. การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยมีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนตอบแทน
 - ค. การให้เงินทองแก่ผู้ที่เดือดร้อนโดยหวังให้ผู้อื่นนิยมชมชอบ
 - ง. การให้ทรัพย์สินเพื่อสร้างความสุขทางใจอันเกิดจากการยกย่องสรรเสริญจากผู้รับ
9. การเสียสละทางปัญญา ทำได้ด้วยวิธีการอย่างไร
 - ก. ค้นคว้าหาความรู้เอาไว้สอนผู้อื่น
 - ข. สร้างสรรค์ศิลปะเพื่อให้ชีวิตมีความสุข
 - ค. ศึกษาค้นคว้าธรรมะเพื่อขัดเกลาลิขิตใจ
 - ง. ใช้นามแฝงเขียนบทความต่อต้านเผด็จการ
10. การปฏิบัติตามคุณธรรมในข้อใดที่ส่งเสริมโดยตรงที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ และสังคม
 - ก. การฝึกตนให้เป็นผู้มีสัมมาคารวะ
 - ข. การฝึกตนให้เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักการเสียสละและมีเหตุผล
 - ค. การฝึกตนให้เป็นผู้มีความกรุณาต่อผู้ทุกข์ยากและรู้จักกตัญญูกตเวที
 - ง. การฝึกตนให้เป็นผู้วางตัวเหมาะสมต่อบุคคลในสังคม รู้จักสิ่งใดควรไม่ควร

แผนการฝึกอบรม คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท ชุดที่ 3
เรื่อง หลักศีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา **เวลาอบรม 1 ชั่วโมง**

สาระสำคัญ

พระบรมราโชวาท ประการสาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกาและในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาราณียธรรม คือ ศีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือมีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ กล่าวโดยสรุป คือ ความซื่อสัตย์สุจริต

วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ความหมายของคำว่า ศีลสามัญญตา
2. มีความตระหนักในคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริต
3. บอกประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต

สาระการเรียนรู้

1. ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ
2. การตระหนักในคุณค่าความซื่อสัตย์สุจริต
3. ประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต

กิจกรรมการฝึกอบรม

ขั้นนำสู่เนื้อหา

1. ทำแบบทดสอบย่อยก่อนการฝึกอบรม 10 ข้อ
2. วิทยากรแจ้งวัตถุประสงค์ของการอบรม ทักทายสนทนาซักถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริต นำเข้าสู่เนื้อหาด้วยวีดิทัศน์ เพลง จำขึ้นใจ สื่อนรณรงค์โครงการข้าราชการร่วมมือประพฤติปฏิบัติตามคำถวายสัตย์ปฏิญาณ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.), 2552) และแจกชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาให้กับผู้เข้าอบรมทุกคน
3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 6 คน แล้วบันทึกรายชื่อการเข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม วิทยากรชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม

ขั้นตอนอบรม

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมศึกษาชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหา
2. วิทยากรบรรยายตามสไลด์โปรแกรม Power Point ให้ผู้เข้าอบรมฟัง พร้อมศึกษาเนื้อหา จากชุดความรู้
 1. ให้แต่ละกลุ่มสรุปความรู้ที่ได้ในใบงานที่แจกให้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน
 2. วิทยากรสรุปเสริมเนื้อหา
 3. ให้ผู้เข้าอบรมที่แบ่งเป็นกลุ่มสรุปเนื้อหา ความคิดเห็นของกลุ่ม ให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มอื่นได้ฟังร่วมกัน กลุ่มละ 1-2 คนก็ได้ตามความเหมาะสม ใช้เวลากลุ่มละ 2-3 นาที

ขั้นสรุป

1. วิทยากรร่วมสรุปความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง
2. จากนั้นแจกแบบทดสอบทดสอบย่อยหลังจากการศึกษาให้ผู้เข้าอบรมได้ทำเป็น

รายบุคคล

สื่อการอบรม

1. วิดีทัศน์ เพลง จำขึ้นใจ สี่ธรรมรงค์โครงการข้าราชการร่วมมือประพฤติปฏิบัติตามคำถวายสัตย์ปฏิญาณ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.), 2552)
2. ชุดความรู้
3. ใบงาน
4. สไลด์โปรแกรม Power Point
5. แบบทดสอบย่อย

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
 - ความสนใจและการมีส่วนร่วม
 - การแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
 - ตรวจผลงาน
2. สังเกตการถาม-ตอบรายบุคคล
3. แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม

ชุดความรู้ที่ 3

หลักศีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา

พระบรมราโชวาท ประการสาม คือ การที่ทุกคนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสุจริต ในกฎกติกาและในระเบียบแบบแผน โดยเท่าเทียมเสมอกัน

ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาราณียธรรม คือ ศีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือมีความประพฤติสุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ กล่าวโดยสรุป คือ ความซื่อสัตย์สุจริต

ความซื่อสัตย์ หมายถึงการประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง ส่วนคำว่า หมายถึงความประพฤติดีงาม ความประพฤติชอบ

ประโยชน์และความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ใดประพฤติปฏิบัติ แต่ความซื่อสัตย์ จะได้รับการยกย่องสรรเสริญว่าเป็นคนมีเกียรติได้รับความไว้วางใจ ได้รับการยอมรับและเชื่อถือ

เป็นคุณธรรมอันสำคัญที่สุดที่ประเทศชาติต้องการ เมื่อประกอบกิจการงานใดก็มีแต่ความเจริญก้าวหน้า หากจะประกอบอาชีพพนักงานลูกจ้างก็เป็นที่ต้องการของนายจ้างและบริษัทห้างร้านต่าง ๆ และจะมีความเจริญก้าวหน้าในงานที่ทำอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

1. คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต คือผู้ที่ประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ เพราะจะได้รับความเชื่อถือความไว้วางใจจากผู้อื่น ส่วนผู้ที่ทุจริตจะต้องถูกจับในวันหนึ่งหรือถูกสอบสวน แล้วในที่สุดก็โดนไล่ออกหรือมีโทษ

2. บริษัทและนายจ้างต้องการผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเข้าไปทำงานในหน่วยงาน เพราะสามารถทำให้ความไว้วางใจได้ และให้ความเชื่อถือได้ ต่อจากนั้นในอนาคต ผู้นั้นก็จะประสบความสำเร็จในอาชีพ มีความเจริญก้าวหน้า มีคนรักใคร่ชอบพอ

3. การฝึกมีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียนการเตรียมตัวที่จะทำเป็นผู้รับผิดชอบสังคม ประเทศชาติในภายหน้า โดยจะได้รับเกียรติแต่งตั้งให้เป็นระดับหัวหน้า เป็นผู้บริหารทั้งภาครัฐบาลและธุรกิจเอกชน

4. ผู้ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต นอกจากจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และยังไม่ได้รับความไว้วางใจและเชื่อถืออีกด้วย เช่นเด็กเลี้ยงแกะ ฯลฯ

5. ผู้ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต แม้กระทำการสิ่งใดบุคคลอื่นไม่รู้ แต่ตนเองย่อมรู้ดีจะหาความสุขในชีวิตไม่ได้ ต้องคอยวิตกกังวลตลอดเวลา

การมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมอันประเสริฐและเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ช่วยให้ปฏิบัติคุณธรรมอื่น ๆ ได้สำเร็จเพราะ

1. ความซื่อสัตย์สุจริต สร้างวินัยถ้ามีความซื่อสัตย์สุจริต วินัย (ทั้งวินัยในตนเอง และวินัยโดยส่วนรวม) ก็จะเกิดขึ้น เพราะเราเชื่อต่อตนเอง มีความเชื่อในตนเองและจริงจังต่อตนเอง ผู้อื่นเห็นก็พอใจ เคารพยกย่องอยากคบค้าสมาคมด้วย ตลอดจนให้ความไว้วางใจด้วย

2. มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยให้การประจักษ์ต่อความสำเร็จ เพราะจะไม่มีใครหลอกลวง จะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและวินัยในตนเอง

3. มีความซื่อสัตย์สุจริตขจัดปัญหาการคดโกงชาติได้ การคดโกงก็จะไม่มีการเกิดขึ้น ไม่มีการหักหลังกัน ไม่มีการฆ่า ไม่มีการประหารกันเพื่อประโยชน์ของตนเอง คนในสังคม ก็จะมีความจริงใจต่อกัน

4. มีความซื่อสัตย์สุจริต ครอบครัวจะไม่มีการทะเลาะวิวาทหย่าร้างกัน และสังคมในประเทศชาติมีแต่จะพัฒนารุ่งเรือง

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นความอยู่รอดและความสงบสุขของสังคม บ้านเมือง ประเทศชาติ และโลกทั้งมวล จึงเป็นค่านิยม ทศนคติ และเป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความหมายและสำคัญยิ่งของมนุษยชาติ เป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องช่วยกันปลูกฝังให้กับลูกหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และทุกคนในสังคม และทุกคนต้องประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตด้วย ให้สมดังโคลงโลกนิติที่ว่า

เสียดินสงวนศักดิ์ไว้

เสียดักดิ์ผู้ประสงค์

เสียวรุ้งเร่งดำรง

เสียดักดิ์อย่าเสียผู้

วงศ์หงส์

สิ่งรู้

ความสัตย์ ไฉน

ชีพม้วยมรณา

ใบงาน ที่ 3

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ช่วยกันสร้างแผนที่ความคิดสรุปความรู้เรื่อง ศีลสามัญญตา ให้ครบ
คลุม ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ ดังตัวอย่าง หรือจะออกแบบในรูปแบบอื่นๆ ก็ได้

แบบทดสอบย่อยหลังการอบรม ชุดที่ 3

เรื่อง	หลักศีลสามัญญาตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา
วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการศึกษา หลักศีลสามัญญาตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา
คำชี้แจง	ให้กาเครื่องหมาย x ทับอักษร ก. ข. ค. ง. หน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

- ข้อใดคือความหมายของ “ความซื่อสัตย์สุจริต”
 - การประพฤติตนไม่คิดโกงหลอกลวงผู้อื่น
 - ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน
 - การทำความสะอาดห้องเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ
 - การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- “ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ความเสียสละ
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - การประกอบอาชีพ
 - ความขยันหมั่นเพียร
- เมื่อนักเรียนมีความจริงใจกับเพื่อน ผลที่นักเรียนจะได้รับคืออะไร
 - เพื่อนให้ความไว้วางใจ
 - เพื่อนคอยพึ่งพาเสมอ
 - เพื่อนแบ่งเงินให้ทุกวัน
 - เพื่อนรักเรายิ่งกว่าพ่อแม่ของเรา
- ถ้านายกรัฐมนตรีมีราษฎรบังหลวงโกงกินภาษีของประชาชนจะเกิดผลอย่างไร
 - ประเทศชาติล่มจม
 - ประชาชนเลิกสนใจการเมือง
 - ประชาชนล้มตายเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น
 - ประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านอพยพเข้ามาทำกินในประเทศไทยมากขึ้น
- ถ้าเพื่อนขอลอกการบ้านนักเรียนจะอย่างไร
 - เดินหนีเพื่อน
 - เอาสมุดการบ้านให้เพื่อนยืม
 - อธิบายและสอนวิธีทำให้เพื่อนเข้าใจ
 - บอกให้เพื่อนไปลอกการบ้านของคนอื่นที่เก่งกว่า

6. นักเรียนที่ไม่เชื่อตรงต่อหน้าที่ มีลักษณะอย่างไร
 - ก. ตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ
 - ข. ช่วยเหลือเพื่อนเป็นประจำ
 - ค. ปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์
 - ง. ฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียน
7. ข้อใดแสดงให้เห็นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
 - ก. ตั้งใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า
 - ข. ทำงานเอาหน้าเพื่อประโยชน์ส่วนตน
 - ค. พยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน
 - ง. ร่วมปรับปรุงกฎข้อบังคับของหน่วยงานให้เหมาะสม
8. การที่จะมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสัจ ความจริงใจต่อตนเองนั้น จำต้องมีแนวคิด ความบังคับใจตนเองขั้นต้นอย่างไร
 - ก. ไม่ควรทำผิด เพราะชาติหน้าจะต้องใช้กรรม
 - ข. การทำความชั่วนั้น แม้มีใครรู้ตนเองนั้นแหละที่รู้เห็น
 - ค. การทำทุจริตในที่ลับและผู้อื่นไม่เคืองร้อน ก็ไม่ใช่ความผิด
 - ง. ความร่วมมือร่วมใจกัน เป็นการสร้างความซื่อสัตย์สุจริตในหมู่เพื่อน
9. การกระทำใดเป็นการกระทำผิดหน้าที่และส่วนรวม
 - ก. ผู้ลงสมัครเลือกตั้ง ส.ส. ใช้เงินซื้อเสียงเพื่อคอร์รัปชัน
 - ข. นายก อบต.ทุจริตโครงการสร้างถนนคอนกรีต
 - ค. ตำรวจรับสินบนจากบ่อนการพนัน
 - ง. ทุกข้อที่กล่าวมาเป็นการกระทำผิดทั้งหมด
10. บุคคลใดได้ชื่อว่ามีความซื่อสัตย์สุจริต
 - ก. ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างเต็มกำลัง
 - ข. ข้าราชการยึดมั่นในระเบียบจรรยาบรรณและทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
 - ค. ประชาชนเคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกันและปฏิบัติตามกฎหมายไม่ทำผิดไม่ฝ่าฝืน
 - ง. ถูกทุกข้อตามที่กล่าวมาทั้งหมด

แผนการฝึกอบรม คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท ชุดที่ 4
เรื่อง หลักทฤษฎีสัมมัญญา ปรับความเห็นเข้ากันได้ **เวลาอบรม 1 ชั่วโมง**

สาระสำคัญ

พระบรมราโชวาท ประการสี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความดีความเห็นของคนให้ถูกต้องเที่ยงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล

ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาราณียธรรม คือ ทฤษฎีสัมมัญญา ปรับความเห็นเข้ากันได้ คือ เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ หลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน กล่าวโดยสรุปคือ ความยุติธรรม

วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ความหมายของคำว่า ทฤษฎีสัมมัญญา
2. มีความตระหนักในคุณค่าของความยุติธรรม
3. บอกประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม

สาระการเรียนรู้

1. ความยุติธรรมเป็นคุณธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ
2. การตระหนักในคุณค่าความยุติธรรม
3. ประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรม

กิจกรรมการฝึกอบรม

ขั้นนำสู่เนื้อหา

1. ทำแบบทดสอบย่อยก่อนการฝึกอบรม 10 ข้อ
2. วิทยากรแจ้งวัตถุประสงค์ของการอบรม ทักทายสนทนาซักถามผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของความยุติธรรม นำเข้าสู่เนื้อหาด้วยการฉายวีดิทัศน์ ชุด ความสุขของคนไทยได้ร่วมพระบารมี (กระทรวงการคลัง, 2552) และแจกชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหาให้กับผู้เข้าอบรมทุกคน

3. แบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ กลุ่มละ 6 คน แล้วบันทึกรายชื่อการเข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม วิทยากรชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม

ขั้นตอน

1. วิทยากรให้ผู้เข้าอบรมศึกษาชุดความรู้ส่วนที่เป็นเนื้อหา
2. วิทยากรบรรยายตามสไลด์โปรแกรม Power Point ให้ผู้เข้าอบรมฟัง พร้อมศึกษา

เนื้อหา จากชุดความรู้

1. ให้แต่ละกลุ่มสรุปความรู้ที่ได้ในใบงานที่แจกให้ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน
2. วิทยากรสรุปเสริมเนื้อหา
3. ให้ผู้เข้าอบรมที่แบกเป็นกลุ่มสรุปเนื้อหา ความคิดเห็นของกลุ่ม ให้ผู้เข้าอบรมกลุ่มอื่น ได้ฟังร่วมกัน กลุ่มละ 1-2 คนก็ได้ตามความเหมาะสม ใช้เวลากลุ่มละ 2-3 นาที

ขั้นสรุป

1. วิทยากรร่วมสรุปความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง
2. จากนั้นแจกแบบทดสอบทดสอบย่อยหลังจากการศึกษาให้ผู้เข้าอบรมได้ทำเป็น

รายบุคคล

สื่อการอบรม

1. วิดีทัศน์ ชุด สุขภาพของคนไทยได้ร่มพระบารมี (กระทรวงการคลัง, 2552)
2. แผนมโนทัศน์
3. ชุดความรู้
4. ใบงาน
5. สไลด์โปรแกรม Power Point
6. แบบทดสอบย่อย

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม
 - ความสนใจและการมีส่วนร่วม
 - การแสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
 - ตรวจผลงาน
2. สังเกตการถาม-ตอบรายบุคคล
3. แบบทดสอบก่อน-หลังการอบรม

ชุดความรู้ที่ 4

หลักทฤษฎีสัมมัญญาตา ปรับความเห็นเข้ากันได้

พระบรมราโชวาท ประการสี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความคิดความเห็นของตนให้ถูกต้องเที่ยงตรง และมั่นคงอยู่ในเหตุในผล

ซึ่งตรงกับหลักธรรมหลักสาราณียธรรม คือ ทฤษฎีสัมมัญญาตา ปรับความเห็นเข้ากันได้ คือ เคารพฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน กล่าวโดยสรุป คือ ความยุติธรรม

ความยุติธรรม นั้น ตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายความหมายไว้ว่า หมายถึง ความเที่ยงธรรม ความชอบธรรม หรือชอบด้วยเหตุผลและเป็นชื่อของหน่วยงานราชการหน่วยหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่ผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมของสังคมประเทศชาติ เป็นหน่วยงานที่เป็นที่พึ่งของสังคม นั่นก็คือ กระทรวงยุติธรรม ประชาชนหมู่ใดเหล่าใดหรือบุคคลใดไม่ได้รับความเป็นธรรมจากบุคคล สังคม หรือหน่วยงานก็สามารถไปร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมจากกระทรวงยุติธรรมดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งเขาจะรับพิจารณาตัดสินคดีความเป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนนั้น เท่าเทียมกันทุกคนตามเหตุผลของความเป็นจริง หรือตามเหตุปัจจัยแห่งข้อมูลหลักฐานนั้น ๆ การดำเนินการพิจารณาความยุติธรรมให้แก่ประชาชนในสังคมลักษณะเช่นนี้ จัดว่าเป็นความยุติธรรมในแง่มุมของทางโลก ซึ่งก็อาจจะยังมีบ้างในบางกรณีที่เป็นข้อโต้แย้ง เคลือบแคลงใจสงสัยจากการตัดสินของหน่วยงานยุติธรรมดังกล่าวนี้ได้ ทั้งผู้ที่ไม่เห็นด้วยตามคำตัดสินของศาล ต่างก็แสดงความเห็นตามทัศนะของแต่ละคนแต่ละพวก เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ตามความเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ผิดแผกแตกต่างกันไปหลายแง่มุมมอง

ความยุติธรรมในทางพระพุทธศาสนานั้น เป็นความยุติธรรมที่มีเหตุมีผล สมเหตุสมผล ที่ไม่มีบุคคลผู้ใดที่จะคัดค้านโต้แย้ง หรือเคลือบแคลงสงสัยในหลักแห่งวิชาการได้เลย ซึ่งสามารถนำมาอธิบายให้เข้าใจในเนื้อหาของธรรมะได้ ดังนี้

๑. **หลักแห่งกรรม** ความยุติธรรมทางศาสนา เป็นความยุติธรรมในเรื่องของกรรม คือการกระทำของตัวเองของเราเอง เช่น การกระทำ การพูด และการคิดของเราจะเป็นสิ่งที่ให้ความยุติธรรมกับเราอย่างเที่ยงแท้แน่นอนและเท่าเทียมกันหมดทุกคน ไม่ว่าคนหรือสัตว์ทั้งหลายและผลของกรรมที่เราได้กระทำแล้วนั้น เราก็จะได้รับผลแห่งกรรมนั้นเท่าเทียมกันตามเนื้อหาคุณค่าของกรรมที่เราได้กระทำแล้ว เมื่อเราได้ลงมือกระทำความชั่วอันใดลงไปจะเป็นกรรมดี หรือกรรมชั่วก็ตาม เราก็จะได้รับผลของกรรมนั้น ไม่วันใดก็วันหนึ่งอย่างเที่ยงแท้แน่นอน นี่จัดว่าเป็นความยุติธรรมประการหนึ่งของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเรียกว่า หลักแห่งกรรม เพราะฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึง

ได้สอนเตือนสติของสัตว์โลกทั้งหลายไว้ว่า อย่าเผลอสติหลงกระทำกรรมที่ไม่ดีเอาไว้ เพราะว่าเรา จะได้รับผลของกรรมที่เราได้กระทำไว้แล้วนั้น มาภพใดก็ภพหนึ่ง ซึ่งจะมีผลทำให้เราเกิดความ เดือดร้อนตกนรกหมกไหม้ในอเวจี และสอนให้เราได้หมั่นกระทำแต่กรรมดีเอาไว้ เพื่อส่งผลให้เกิด เป็นความสุขความเจริญ และจะได้ไปเกิดในดินแดนแห่งสวรรค์ภายภาคหน้าต่อไป

๒. หลักแห่งกาลเวลา เป็นความยุติธรรมในเรื่องของกาลเวลา หมายความว่า กาลเวลานั้น ให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีการจำกัดด้วยเพศ เผ่าพันธุ์ พรรคเหล่า และ ไม่มีการ ลำเอียงต่อผู้หนึ่งผู้ใด เป็นการ โดยเฉพาะ สัตว์ผู้ร่วมเกิดแก่เจ็บตายในโลกมนุษย์ โลกของเทวดา และ โลกของสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย ก็ล้วนตกอยู่ในอำนาจและโอกาสของกาลเวลาที่เท่าเทียมกัน ไม่มากไม่น้อยไปกว่ากัน คือ มีกาลเวลาเป็นสมบัติแห่งการกระทำ สาละและอสาละ กระทำในสิ่งที่ เป็นสิริมงคลให้คนกล่าวขาน หรือเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายที่ตราบาปให้ผู้คนสาปแช่ง เป็นความเศร้าหมอง ให้แก่ชีวิตหรือสิ่งที่ทำให้จิตผองใสเบิกบาน กาลเวลานั้นจะให้ความยุติธรรมเสมอภาคเท่าเทียมกัน ห่มดั่งแก่คน สัตว์และวัตถุสิ่งของทั้งหลาย ซึ่งจะได้แยกแยะให้เห็นความแตกต่างระหว่างความ ยุติธรรมทางโลกกับทางธรรมให้พิจารณาเข้าใจเป็นรายละเอียดได้ ดังนี้

สัญลักษณ์ ความยุติธรรมสำหรับทางโลกนั้น มีกฎหมาย ศาล เป็นสัญลักษณ์ เป็นเครื่องมือ แสดงถึงเอกลักษณ์ของความยุติธรรม เป็นที่พึ่งพา เป็นสถานที่ใช้สำหรับการตัดสินพิจารณาให้ ความเป็นธรรม ให้ความยุติธรรมแก่คนทั้งหลาย และถ้าศาลหรือบุคคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ ความยุติธรรมนั้น เช่น ผู้พิพากษา ปฏิบัติหน้าที่โดยความเที่ยงตรง เป็นธรรม ก็จะทำให้ความเป็น ธรรมนั้น เป็นที่พึ่งได้จริง แต่ถ้ามีการพิจารณาไม่เป็นธรรม ความไม่ได้รับชอบธรรมก็จะทำให้ สังคมเดือดร้อน

ในขณะที่ความยุติธรรมทางธรรมนั้น ไม่มีหน่วยงานหรือบุคคลใดเป็นเครื่องหมาย จะมีก็ แต่เพียงเนื้อหาสาระอันเป็นแก่นแท้ของคุณธรรมความดี เนื้อแท้แห่งจริยธรรมเท่านั้น ซึ่งจะเป็นสิ่ง ที่เป็นตัวแทนของคุณธรรมในเรื่องความซื่อตรง ความเป็นธรรม ความยุติธรรม และได้แสดงอำนาจ ของความเป็นธรรมให้ประจักษ์แก่คนทั้งหลายต่อไป

ข้อมูลหลักฐาน กฎหมายทางโลก ใช้ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ เป็นข้อกำหนดแห่งการ พิจารณา เพื่อสรุปผลหาความถูกต้อง ชอบธรรม ความยุติธรรม ถ้าหากว่ามีการสรุปสำนวน มีการ รวบรวมหลักฐานพยานทั้งทางเอกสารและบุคคลได้มากและสมบูรณ์มากเท่าใด ศาลก็จะพิจารณา ไปตามสำนวนพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นได้ถูกต้อง เป็นธรรม สมตามเจตนารมณ์ของความ ยุติธรรมได้มากเท่านั้น ความผิดถูกจึงขึ้นอยู่กับหลักฐานและสำนวนมากกว่าความเป็นจริง เพราะถ้า ผู้เขียนสำนวนหรือสรุปเนื้อหาสาระ ได้สรุปผิดพลาดไปจากความเป็นจริง ก็จะเป็นเหตุทำให้การ ตัดสินได้ผิดพลาดตามเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ไปด้วย

แต่ในทางศีลธรรมและจริยธรรมนั้น จะไม่ได้พิจารณาตัดสินความเป็นธรรมตาม พยานหลักฐาน แต่จะพิจารณาตามเหตุแห่งความเป็นจริงของการกระทำ ความรู้สึกทางอารมณ์แห่ง กุศลและอกุศล เช่น ทำดีเราก็มีความสุขและถ้าทำความชั่วแม้จะสุขกายแต่ใจก็เป็นทุกข์เกิดความ กังวล เป็นต้น ในทางจริยธรรมคุณธรรมนั้น จึงไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของพยานหลักฐาน แต่ให้ ความสำคัญที่การกระทำอันเป็นจริง เป็นความรู้สึกด้วยตนเอง รู้แก้ไขของตนเองว่าได้กระทำอันใด ไป

บทลงโทษ กฎหมาย ให้ผลแก่ผู้กระทำความผิดด้วยการถูกจองจำ หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพ เช่น ติดคุกติดตะราง กัก ขัง จำขัง ภาควัตถุ ทัณฑ์กรรม และอย่างมากก็เพียงแต่ในภพนี้เท่านั้น เช่นบาง คนถูกศาลพิพากษาให้ติดคุก ๑๐ ปี ๕ เดือน และเมื่อได้รับใช้กรรมครบตามกำหนดนั้นแล้ว ผลของ กรรมนั้นก็หมดไป เป็นการใช้ผลของกรรมนั้นเพียงแต่ในภพนี้ชาตินี้เท่านั้น หรือบางคนก็ตายเสีย ก่อนที่จะถูกตัดสินให้จำคุก ก็ทำให้ผลของกรรมนั้นสูญจบไป

แต่ในเรื่องของศีลธรรมและจริยธรรม ผลของกรรมชั่วและกรรมดีนั้น จะส่งผลให้แก่ ผู้กระทำทั้งในภพนี้และภพหน้า คือแม้แต่ผู้กระทำความผิดนั้นจะตายจากภพนี้ไปแล้ว แต่ผลแห่งกรรม นั้นยังไม่ยุติ ยังจะต้องส่งผลให้ไปเกิดและรับผลในภพต่อ ๆ ไปอีก ถ้าเป็นกรรมดีก็ไปเกิดดีมี ความสุขแต่ถ้าเป็นกรรมชั่วก็ไปเกิดไม่ดีชดใช้กรรมเป็นความทุกข์ บทลงโทษของศีลธรรมและ จริยธรรม จึงเป็นความยุติธรรมที่ให้ผลทั้งในภพนี้และภพหน้า

ดังนั้นความยุติธรรมทางพระพุทธศาสนานั้น จึงเป็นความยุติธรรมที่สมเหตุสมผล เป็นสัจ ธรรมที่ให้ผลกับเราได้จริง จำเป็นที่เราจะต้องตระหนักและพึงระวังในการสร้างเหตุให้ดี

ดังคำที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ใบงาน ที่ 4

คำชี้แจง

ให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ช่วยกันสร้างแผนที่ความคิดสรุปความรู้เรื่อง ทัศนวิสัยอุตุนิยมวิทยา ให้ครอบคลุม ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ ดังตัวอย่าง หรือจะออกแบบในรูปแบบอื่นๆ ก็ได้

แบบทดสอบย่อยหลังการอบรม ชุดที่ 4

เรื่อง	หลักทฤษฎีสัมมัญญาตา ปรับความเห็นเข้ากันได้
วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการศึกษา หลักทฤษฎีสัมมัญญาตา ปรับความเห็นเข้ากันได้
คำชี้แจง	ให้กาเครื่องหมาย x ทับอักษร ก. ข. ค. ง. หน้าคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. บุคคลใดต้องยึดมั่นในความยุติธรรม
 - ก. ผู้พิพากษา
 - ข. เจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - ค. พระภิกษุสามเณร
 - ง. บุคคลทุกคนต้องยึดมั่นในความยุติธรรม
2. สิ่งใดตรงข้ามกับความยุติธรรม
 - ก. ความประมาท
 - ข. ความลำเอียง
 - ค. ความเกียจคร้าน
 - ง. ความถือตัว
3. หน่วยงานใดมีหน้าที่ตัดสินความยุติธรรมให้กับประชาชน
 - ก. การปกครองส่วนท้องถิ่น
 - ข. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - ค. รัฐสภา
 - ง. ศาล
4. สิ่งใดที่ต้องยึดถือคู่กับความยุติธรรม
 - ก. สิทธิ
 - ข. เสรีภาพ
 - ค. กฎหมาย
 - ง. ประชาธิปไตย
5. นายสมใจเป็นเจ้าหน้าที่สอบสวน รับสินบนและช่วยเหลือผู้ต้องหา ถือว่าขาดคุณธรรมข้อใด
 - ก. ความเมตตา
 - ข. ความสามัคคี
 - ค. ความเสียสละ
 - ง. ความยุติธรรม

6. หากนักเรียนเป็นหัวหน้าห้อง เมื่อเกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน ควรทำอย่างไร
- นั่งเฉยเสีย
 - ตัดสินลงโทษทั้งคู่
 - ตัดสินลงโทษผู้ที่ลงมือก่อน
 - ซักถามเหตุผลคู่กรณี และผู้อยู่ในเหตุการณ์ แล้วแจ้งครู
7. เด็กชายชนวันมีขนม 5 ชิ้น แบ่งให้น้องฝาแฝด คนละ 2 ชิ้น เหลือไว้กินเองเพียงชิ้นเดียว จัดว่ามีคุณธรรมข้อใด
- ความรับผิดชอบ
 - ความยุติธรรม
 - ความเสียสละ
 - ถูกทั้งข้อ ข และ ค
8. นางสาวใจแบ่งงานบ้านให้ลูกช่วยทำ โดยให้ลูกคนโตมากกว่าลูกคนเล็ก จัดว่ามีความยุติธรรมหรือไม่
- ไม่ยุติธรรม เพราะแบ่งงานให้ไม่เท่ากัน
 - ไม่ยุติธรรม เพราะนางสาวใจมีความลำเอียง
 - ยุติธรรม เพราะนางสาวใจรักลูกคนเล็กมากกว่า
 - ยุติธรรม เพราะลูกคนโตต้องมีความรับผิดชอบมากกว่า
9. เพราะเหตุใดคนในปัจจุบันจึงขาดคุณธรรมความยุติธรรมเป็นจำนวนมาก
- เพราะคนมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
 - เพราะคนเห็นแก่พรรคพวกเพื่อนพ้องของตน
 - เพราะคนไม่เกรงกลัวกฎหมายที่ใช้บังคับ
 - เพราะเหตุผล 3 ประการตามที่กล่าวมา
10. ข้อใดคือประโยชน์ของความเที่ยงตรง และความยุติธรรม
- ทำให้ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน
 - ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
 - ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง
 - ถูกทุกข้อตามที่กล่าวมา

เฉลยแบบทดสอบย่อย

เฉลยแบบทดสอบย่อย ที่ 1

1. ค	2. ง	3. ข	4. ค	5. ข
6. ก	7. ค	8. ง	9. ง	10. ง

เฉลยแบบทดสอบย่อย ที่ 2

1. ง	2. ข	3. ก	4. ค	5. ก
6. ง	7. ข	8. ก	9. ก	10. ข

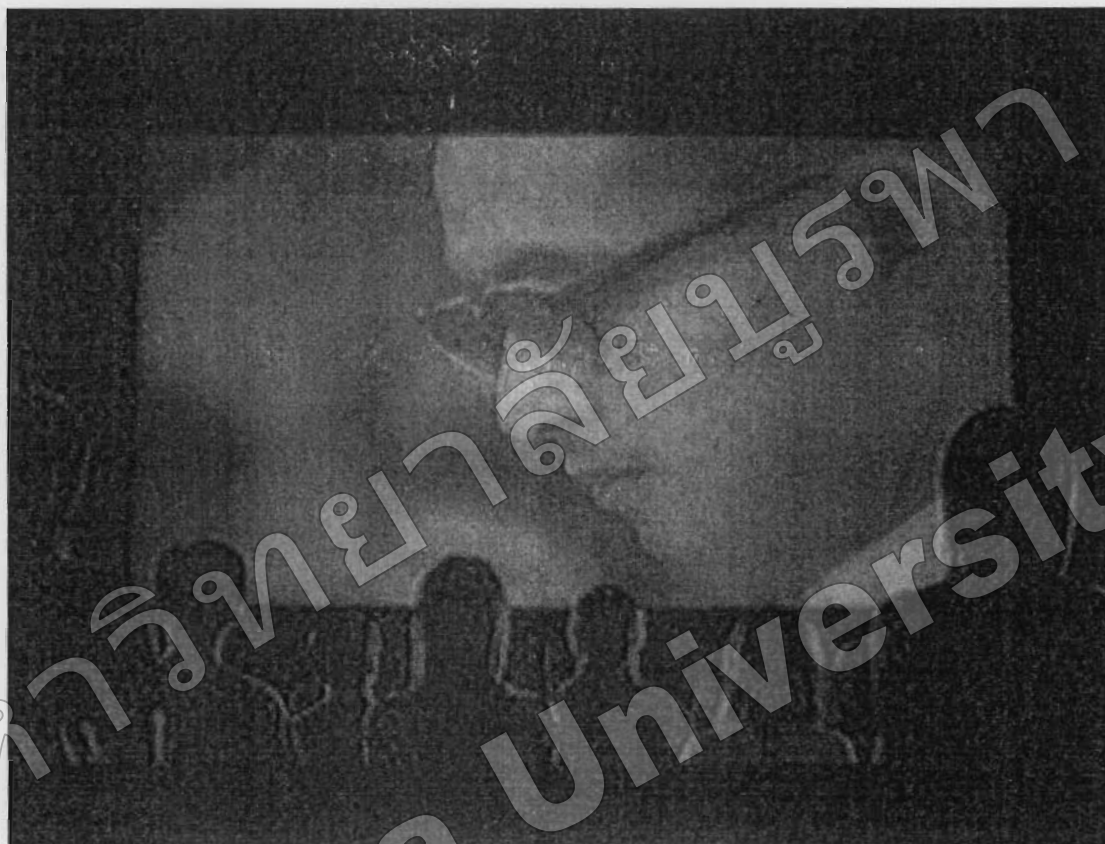
เฉลยแบบทดสอบย่อย ที่ 3

1. ก	2. ข	3. ก	4. ก	5. ค
6. ง	7. ข	8. ข	9. ง	10. ง

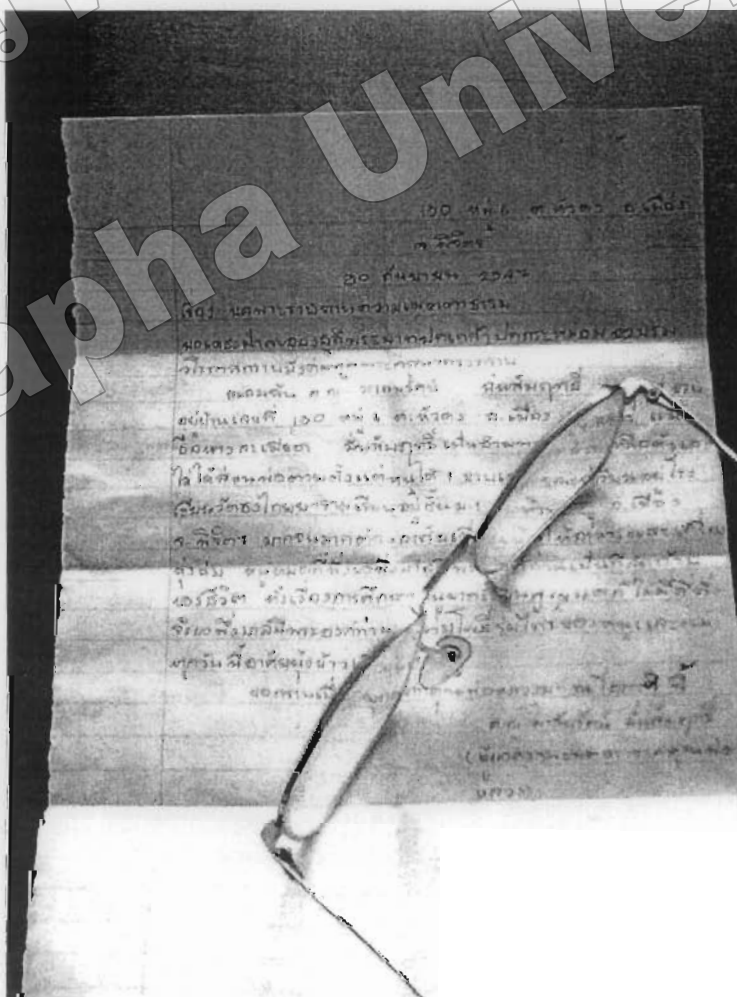
เฉลยแบบทดสอบย่อย ที่ 4

1. ง	2. ข	3. ง	4. ค	5. ง
6. ง	7. ง	8. ง	9. ง	10. ง

ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "หัวใจของแผ่นดิน"(in your heart)
(คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, 2549)

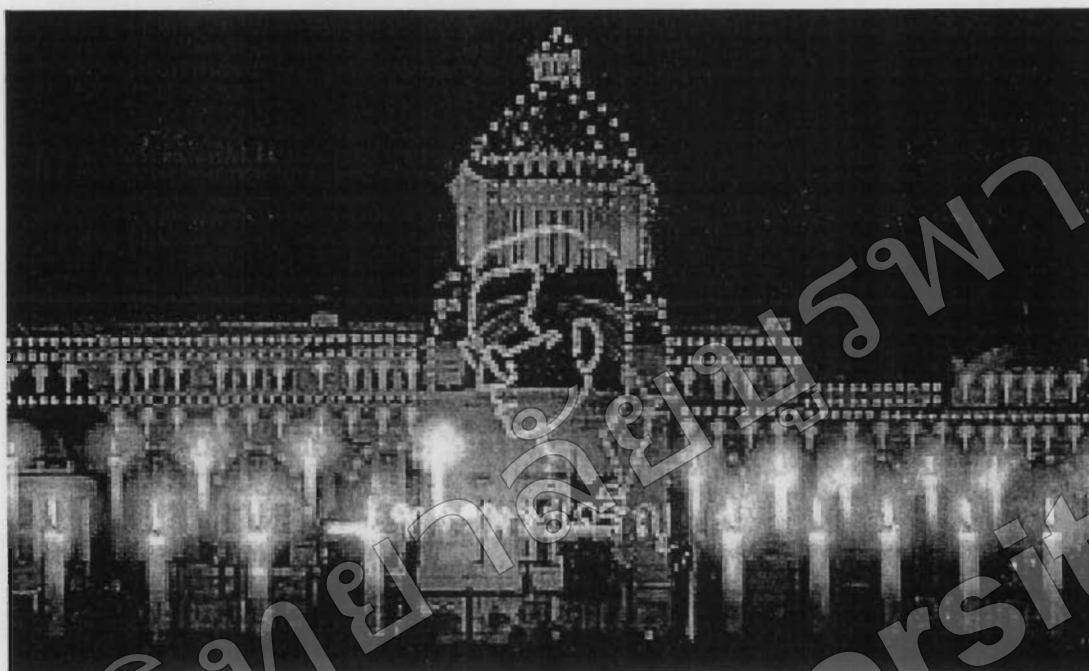
ภาพยนตร์เฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "รัฐดิของแผ่นดิน"(พอมองเห็นเราเสมอ)
(คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี, 2549)

วิดิทัศน์ เพลง จำขึ้นใจ สื่อรณรงค์โครงการข้าราชการร่วมมือประพฤติดีปฏิบัติตามคำ
ถวายสัตย์ปฏิญาณ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.), 2552)

วิดิทัศน์ ชุด ความสุขของคนไทยได้ร่วมพระบารมี (กระทรวงการคลัง, 2552)

แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม

เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำถามแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
 และกาเครื่องหมาย X ทับข้อ ก. ข. ค. ง. ในกระดาษคำตอบที่แจกให้ ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่
 ให้ขีดทับข้อเดิมก่อนแล้วกาข้อใหม่

1. การแสดงความเมตตาต้องการให้คนมีคุณลักษณะอย่างไร
 - ก. มีความซื่อสัตย์ต่อกัน
 - ข. ตั้งใจทำหน้าที่ของตน
 - ค. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่มีความทุกข์
 - ง. แสดงความรับผิดชอบต่อผู้อื่น
2. ความเมตตาจะช่วยให้สิ่งใดลดน้อยลง
 - ก. ความเห็นแก่ตัว
 - ข. ความอิจฉาริษยา
 - ค. ความโลภ
 - ง. การประทุษร้ายต่อกัน
3. ข้อใดขาดความเมตตามากที่สุด
 - ก. ลักขโมยสิ่งของผู้อื่น
 - ข. ทำร้ายร่างกายผู้อื่น
 - ค. ไม่ยอมให้เงินแก่ขอทานที่ร่างกายไม่สมประกอบ
 - ง. พุดให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น
4. ข้อใดแสดงความมีเมตตามากที่สุด
 - ก. น้อยช่วยเหลือเล็กทำการบ้านจนได้คะแนนสูงสุด
 - ข. มะลิแบ่งอาหารกลางวันให้สุนัข
 - ค. คำว่ายนน้ำได้เล็กน้อยแต่ช่วยเหลือคนตกน้ำ
 - ง. ชัยเห็นคนรังแกสัตว์จึงเข้าไปห้าม

5. คำว่า เมตตากรมเป็นเครื่องคำจุนโลก หมายถึงข้อใด
 - ก. เมตตาทำให้พ้นทุกข์
 - ข. เมตตาทำให้คนในสังคมเป็นสุข
 - ค. เมตตาทำให้คนร่ำรวย
 - ง. เมตตาทำให้โลกพัฒนา
6. ผลจากการที่เราปฏิบัติตนมีความเมตตาในใจเสมอคือข้อใด
 - ก. ย่อมทำให้เป็นที่รักของคนทั่วไป
 - ข. ย่อมช่วยให้คนอื่นมีความสุข
 - ค. ย่อมช่วยให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย
 - ง. ย่อมช่วยให้คนมีความสามัคคีต่อกัน
7. พฤติกรรมใดที่ขัดแย้งกับความมีเมตตา
 - ก. ให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า
 - ข. ไม่ยอมรับส่วนแบ่งที่ตนมีอยู่แล้วและไม่จำเป็น
 - ค. ยอมแบ่งปันสิ่งของของตนไม่ต้องการ แต่ในส่วนที่ต้องการ ไม่แบ่งปัน
 - ง. ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายของบุคคลและสัตว์
8. บุคคลใดไม่มีความเมตตา
 - ก. ผู้ที่จูงคนแก่ข้ามถนน
 - ข. ผู้ให้เงินแก่คนยากจน
 - ค. ผู้ที่ให้อาหารแก่สัตว์ที่หลงทาง
 - ง. ผู้เห็นเด็กหกล้มแล้วเดินผ่าน
9. โลกขาดเมตตากรมไม่ได้ ยกเว้นข้อใด
 - ก. เมตตาเป็นหลักของการสงเคราะห์กัน
 - ข. มนุษย์อยู่ด้วยกันได้ด้วยเมตตา
 - ค. เมตตาช่วยให้ร่ำรวย
 - ง. เมตตาช่วยให้สังคมสงบสุข
10. วิธีฝึกนิสัยให้เป็นผู้ที่มีเมตตา ข้อใดไม่พึงปฏิบัติ
 - ก. ประพจน์ต่อผู้อื่นในทำนองที่ตนปรารถนาให้เขาประพจน์ต่อตน
 - ข. กล่าววาจาต่อผู้อื่นในทำนองที่ตนปรารถนาให้เขาประพจน์ต่อตน
 - ค. ตั้งจิตว่าจะไม่เบียดเบียนมุ่งร้ายผู้ใด
 - ง. ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนกว่าด้วยเงินทองที่ละมาก ๆ เกินความจำเป็น

11. หลักสาธารณ โภคิ หมายถึงข้อใด
 - ก. การให้
 - ข. การแบ่งปัน
 - ค. การเสียสละ
 - ง. ถูกทุกข้อ
12. ข้อใดตรงข้ามกับหลักสาธารณ โภคิ
 - ก. บริจาคสิ่งของแก่ผู้ประสบภัย
 - ข. ขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา
 - ค. ช่วยเพื่อนทำงานจนเสร็จ
 - ง. ให้ความช่วยเหลือผู้เดือดร้อน
13. การกระทำในข้อใดเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม
 - ก. เก็บกวาดขยะตามถนน
 - ข. ทำความสะอาดบริเวณรอบๆ บ้าน
 - ค. ไม่ทิ้งขยะลงในที่สาธารณะ
 - ง. เห็นคนทิ้งขยะในที่สาธารณะเข้าไปตักเตือน
14. ใครคือผู้ที่มีความเสียสละ จากข้อความต่อไปนี้
 - ก. แดงให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ข. เจตผากเงินธนาคารทุกเดือน
 - ค. แจ่มแบ่งขนมให้เพื่อนกินเสมอ
 - ง. พลอยแบ่งงานให้เพื่อนทำเวลาครูสั่ง
15. ข้อใดแสดงถึงความมีน้ำใจเสียสละได้ถูกต้อง
 - ก. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้อง
 - ข. ให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ค. มีเรื่องชกต่อยเข้าไปช่วยเพื่อนรุมทำร้าย
 - ง. ช่วยเพื่อนปกปิดความลับ
16. ข้อใดเป็นการแสดงให้เห็นว่าเป็นการเสียสละที่สมควรกระทำ
 - ก. ควงใจเสียสละเงินค่าขนมเลี้ยงวันเกิดให้เพื่อนรัก
 - ข. ควงเจตน์พาเพื่อนหญิงไปชมภาพยนตร์ เพื่อสร้างความสนิทสนม
 - ค. ควงพรออกเงินค่าชมคอนเสิร์ตให้เพื่อน เพื่อจะได้มีคนกลับบ้านด้วย
 - ง. ควงดาออกเงินค่าอาหารกลางวันให้เพื่อนซึ่งกระเป๋าสตางค์เงินหาย

17. ห้องเรียนสกปรก ครูจึงให้นักเรียนอาสาสมัครกวาดหน้าห้อง ฟาจึงอาสาออกไป ท่านเห็นว่า ข้อใดเป็นหลักธรรมที่ฟายึดถือ
- เกรงใจครูและเพื่อนๆ
 - รักส่วนรวมมากกว่าตนเอง
 - รักเกียรติของตนเหนือสิ่งอื่นใด
 - รักความสะอาด รังเกียจความสกปรก
18. การเสียสละในแง่ของคุณธรรม หมายถึงข้อใด
- การให้เพื่อเป็นการแสดงความเห็นแก่ตัวให้หมดไป
 - การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยมีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนตอบแทน
 - การให้เงินทองแก่ผู้ที่เดือดร้อน โดยหวังให้ผู้อื่นนิยมชมชอบ
 - การให้ทรัพย์สินเพื่อสร้างความสุขทางใจอันเกิดจากการยกย่องสรรเสริญจากผู้รับ
19. การเสียสละทางปัญญา ทำได้ด้วยวิธีการอย่างไร
- ค้นคว้าหาความรู้เอาไว้สอนผู้อื่น
 - สร้างสรรค์ศิลปะเพื่อให้ชีวิตมีความสุข
 - ศึกษาค้นคว้าธรรมะเพื่อขัดเกลาจิตใจ
 - ใช้นามแฝงเขียนบทความต่อต้านเผด็จการ
20. การปฏิบัติตามคุณธรรมในข้อใดที่ส่งเสริมโดยตรงที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ และสังคม
- การฝึกตนให้เป็นผู้มีสัมมาคารวะ
 - การฝึกตนให้เป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักการเสียสละและมีเหตุผล
 - การฝึกตนให้เป็นผู้มีความกรุณาต่อผู้ทุกข์ยากและรู้จักกตัญญูทดแทน
 - การฝึกตนให้เป็นผู้วางตัวเหมาะสมต่อบุคคลในสังคม รู้จักสิ่งใดควรไม่ควร
21. ข้อใดคือความหมายของ “ความซื่อสัตย์สุจริต”
- การประพฤติตนไม่คิดโกงหลอกลวงผู้อื่น
 - ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน
 - การทำความสะอาดห้องเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ
 - การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

22. “ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” มีความหมายตรงกับข้อใด
- ความเสียสละ
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - การประกอบอาชีพ
 - ความขยันหมั่นเพียร
23. เมื่อนักเรียนมีความจริงใจกับเพื่อน ผลที่นักเรียนจะได้รับคืออะไร
- เพื่อนให้ความไว้วางใจ
 - เพื่อนคอยพึ่งพาเสมอ
 - เพื่อนแบ่งเงินให้ทุกวัน
 - เพื่อนรักเรายิ่งกว่าพ่อแม่ของเขา
24. ถ้านายกรัฐมนตรีจ้อราษฎ์บังหลวง โกงกินภาษีของประชาชนจะเกิดผลอย่างไร
- ประเทศชาติล่มจม
 - ประชาชนเลิกสนใจการเมือง
 - ประชาชนล้มตายเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น
 - ประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านอพยพเข้ามาทำกินในประเทศไทยมากขึ้น
25. ถ้าเพื่อนขอลอกการบ้านนักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินหนีเพื่อน
 - เอาสมุดการบ้านให้เพื่อนยืม
 - อธิบายและสอนวิธีทำให้เพื่อนเข้าใจ
 - บอกให้เพื่อนไปลอกการบ้านของคนอื่นที่เก่งกว่า
26. นักเรียนที่ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ มีลักษณะอย่างไร
- ตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ
 - ช่วยเหลือเพื่อนเป็นประจำ
 - ปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์
 - ฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียน
27. ข้อใดแสดงให้เห็นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
- ตั้งใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า
 - ทำงานเอาหน้าเพื่อประโยชน์ส่วนตน
 - พยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน
 - ร่วมปรับปรุงกฎข้อบังคับของหน่วยงานให้เหมาะสม

28. การที่จะมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสัจ ความจริงใจต่อตนเองนั้น จำต้องมีแนวคิดความ
 บังคับใจตนเองขั้นต้นอย่างไร

- ก. ไม่ควรทำผิด เพราะชาติหน้าจะต้องใช้กรรม
- ข. การทำความชั่วนั้น แม้มีใครรู้ตนเองนั้นแหละที่รู้เห็น
- ค. การทำทุจริตในที่ลับและผู้อื่นไม่เดือนร้อน ก็ไม่ใช่ความผิด
- ง. ความร่วมมือร่วมใจกัน เป็นการสร้างความซื่อสัตย์สุจริตในหมู่เพื่อน

29. การกระทำใดเป็นการกระทำผิดหน้าที่และส่วนรวม

- ก. ผู้ลงสมัครเลือกตั้ง ส.ส. ใช้เงินซื้อเสียงเพื่อคอร์ปชั่น
 - ข. นายก อบต.ทุจริตโครงการสร้างถนนคอนกรีต
 - ค. ตำรวจรับสินบนจากบ่อนการพนัน
 - ง. ทุกข้อที่กล่าวมาเป็นการกระทำผิดทั้งหมด
30. บุคคลใดได้ชื่อว่ามี ความซื่อสัตย์สุจริต
- ก. ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างเต็มกำลัง
 - ข. ข้าราชการยึดมั่นในระเบียบจรรยาบรรณและทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
 - ค. ประชาชนเคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกันและปฏิบัติตามกฎหมายไม่ทำผิดไม่ฝ่าฝืน
 - ง. ถูกทุกข้อตามที่กล่าวมาทั้งหมด

31. บุคคลใดต้องยึดมั่นในความยุติธรรม

- ก. ผู้พิพากษา
- ข. เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ค. พระภิกษุสามเณร
- ง. บุคคลทุกคนต้องยึดมั่นในความยุติธรรม

32. สิ่งใดตรงข้ามกับความยุติธรรม

- ก. ความประมาท
- ข. ความลำเอียง
- ค. ความเกลียดชัง
- ง. ความถือตัว

33. หน่วยงานใดมีหน้าที่ตัดสินความยุติธรรมให้กับประชาชน

- ก. การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ข. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ค. รัฐสภา
- ง. ศาล

34. สิ่งใดที่ต้องยึดถือคู่กับความยุติธรรม
- สิทธิ
 - เสรีภาพ
 - กฎหมาย
 - ประชาธิปไตย
35. นายสมใจเป็นเจ้าของร้านที่สอบสวน รับสินบนและช่วยเหลือผู้ต้องหา ถือว่าขาดคุณธรรมข้อใด
- ความเมตตา
 - ความสามัคคี
 - ความเสียสละ
36. ง. ความยุติธรรมเป็นหัวใจห้อง เมื่อเกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทชกต่อยกัน ควรทำอะไร
- นิ่งเฉยเสีย
 - ตัดสินลงโทษทั้งคู่
 - ตัดสินลงโทษผู้ที่ลงมือก่อน
 - ซักถามเหตุผลคู่กรณี และผู้อยู่ในเหตุการณ์ แล้วแจ้งครู
37. เด็กชายธนวัฒน์มีขนม 5 ชิ้น แบ่งให้น้องฝาแฝด คนละ 2 ชิ้น เหลือไว้กินเองเพียงชิ้นเดียว จัดว่ามีคุณธรรมข้อใด
- ความรับผิดชอบ
 - ความยุติธรรม
 - ความเสียสละ
 - ถูกทั้งข้อ ข และ ค
38. นางสมใจแบ่งงานบ้านให้ลูกช่วยทำโดยให้ลูกคนโตมากกว่าลูกคนเล็ก จัดว่า มีความยุติธรรมหรือไม่
- ไม่ยุติธรรม เพราะแบ่งงานให้ไม่เท่ากัน
 - ไม่ยุติธรรม เพราะนางสมใจมีความลำเอียง
 - ยุติธรรม เพราะนางสมใจรักลูกคนเล็กมากกว่า
 - ยุติธรรม เพราะลูกคนโตต้องมีความรับผิดชอบมากกว่า

39. เพราะเหตุใดคนในปัจจุบันจึงขาดคุณธรรมความยุติธรรมเป็นจำนวนมาก
- ก. เพราะคนมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
 - ข. เพราะคนเห็นแก่พรรคพวกเพื่อนพ้องของตน
 - ค. เพราะคนไม่เกรงกลัวกฎหมายที่ใช้บังคับ
 - ง. เพราะเหตุผล 3 ประการตามที่กล่าวมา
40. ข้อใดคือประโยชน์ของความเที่ยงตรง และความยุติธรรม
- ก. ทำให้ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน
 - ข. ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
 - ค. ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง
 - ง. ถูกทุกข้อตามที่กล่าวมา

เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม

1. ค	2. ง	3. ข	4. ค	5. ข
6. ก	7. ค	8. ง	9. ง	10. ง
11. ง	12. ข	13. ก	14. ค	15. ก
16. ง	17. ข	18. ก	19. ก	20. ข
21. ก	22. ข	23. ก	24. ก	25. ค
26. ง	27. ข	28. ข	29. ง	30. ง
31. ง	32. ข	33. ง	34. ค	35. ง
36. ง	37. ง	38. ง	39. ง	40. ง

แบบวัดคุณธรรมตามสถานการณ์

คำชี้แจง

1. เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทำ 20 นาที
2. ให้ผู้เข้าอบรมอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วพิจารณาตัดสินใจว่าถ้าอยู่ในสถานการณ์ หรือเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ขึ้นกับตัวผู้เข้ารับการอบรมแล้วจะเลือกปฏิบัติหรือมีเหตุผลอย่างไรในการปฏิบัติอย่างนั้น
3. วิธีตอบ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในหัวข้อ ก. ข. ค. ในกระดาษคำตอบที่แจกให้ ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดทับข้อเดิมก่อนแล้วจึงกาข้อใหม่

1. บุพยามยืมเงินยวเรศซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกัน เพื่อจะพยายยที่กำลังป่วยไปหาหมอ เงินจำนวนนี้เป็นเงินที่ยวเรศเก็บสะสมไว้เป็นเวลานาน ถ้านักเรียนเป็นยวเรศจะอย่างไร
 - ก. บอกให้ไปกู้ยืมเงินด่วนนอกระบบ
 - ข. ตั้งเงื่อนไขว่าถ้าจะใช้คืนเร็ว ก็จะให้ยืม
 - ค. ยินดีให้ยืม เพราะเขามีความจำเป็น
2. ประจักษ์ อ่านหนังสือพบวิธีการปลูกพืช โดยไม่ใช้ดิน จึงนำมาเป็นหลักในการทำเกษตร ถ้านักเรียนเป็นประจักษ์จะอย่างไร
 - ก. แนะนำให้เพื่อนไปทดลองทำเอง
 - ข. เก็บไว้เป็นความรู้ส่วนตัวเท่านั้น
 - ค. บอกวิธีการและสาริตวิธีทำแก่เพื่อนๆ
3. อดุลย์เลี้ยงแมว วันหนึ่งแมวเกิดบาดเจ็บเป็นแผลที่ขา ไม่สามารถเดินได้ ถ้านักเรียนเป็นอดุลย์จะอย่างไร
 - ก. ทายาให้แมว
 - ข. พาไปหาสัตวแพทย์
 - ค. ปลอมให้แมวหายเอง
4. ศิริินทร์มักจะทะเลาะกับจุฑาทิพย์บ่อย ๆ วันหนึ่งน้ำป่าไหลหลากท่วมบ้านของจุฑาทิพย์ ถ้านักเรียนเป็นศิริินทร์จะอย่างไร
 - ก. บริจาคเงินช่วยเหลือ
 - ข. ช่วยเหลือทุกอย่างเท่าที่จะช่วยได้
 - ค. ช่วยอะไรไม่ได้ ถือว่าเป็นเคราะห์ของจุฑาทิพย์

5. ยุทธนาพบพ่อค้าคนหนึ่งกำลังเก็บขนมปังที่หล่นจากรถเข็นเป็นจำนวนมาก ถ้านักเรียนเป็นยุทธนาจะทำอย่างไร

- ก. ช่วยพ่อค้าเก็บขนมปัง
- ข. ถ้าเขาขอร้องก็จะเก็บให้
- ค. เดินหลีกไป เดียวเขาจะว่าขโมย

6. ในขณะที่จรรุณีกำลังกวาดใบไม้อยู่บริเวณรางน้ำข้างบ้าน เห็นลูกนกตัวหนึ่งตกลงมาแลยังมีชีวิตอยู่ ถ้านักเรียนเป็นจรรุณิจะทำอย่างไร

- ก. นำไปเลี้ยงไว้ดูเล่นแก้เหงา
- ข. นำไปไว้ในที่ปลอดภัย
- ค. ปีนขึ้นเอาไปเก็บไว้ที่รังตามเดิม

7. แมวของจิตราเล่นอยู่กับอึ่งอ่าง โดยเอาปากจับเบาๆ คาบขึ้น ลง แล้วเอาเท้าเขี่ยเล่น สลับกันไปจนอึ่งอ่างอ่อนแรง ถ้านักเรียนเป็นจิตราจะทำอย่างไร

- ก. พยายามเขี่ยเล่น
- ข. เป็นเรื่องของสัตว์ไม่ควรเกี่ยวข้อง
- ค. ไล่แมวไปให้พ้น

8. ก้องภพไปเยี่ยมเพื่อนสนิทและพบว่าทางโรงพยาบาลกำลังต้องการเลือดกรุ๊ปบีเป็นการด่วนและก้องภพก็มีเลือดกรุ๊ปบีด้วย ถ้านักเรียนเป็นก้องภพจะทำอย่างไร

- ก. ถ้าเป็นเพื่อนสนิทก็จำเป็นต้องช่วย
- ข. ทำเฉยเสีย เพราะเป็นห่วงสุขภาพตัวเอง
- ค. บริจาคให้เพราะเป็นการช่วยเหลือชีวิตเพื่อนมนุษย์

9. เมษามักจะถูกตำรวจรถกีดกันแกล้ง แต่วันหนึ่งตำรวจประสาอุบัติเหตุทางรถยนต์ต้องนำส่งโรงพยาบาล โดยอาศัยรถของเมษา ถ้านักเรียนเป็นเมษาจะทำอย่างไร

- ก. ถ้าตำรวจขอร้องก็จะนำไปส่งโรงพยาบาล
- ข. ไปส่ง เพราะสงสารตำรวจเรื่องอื่นเอาไว้ที่หลัง
- ค. ไม่ไป เพราะอยากให้ตำรวจได้รู้สำนึกบ้าง

10. ชินคนัยกับมฤดีมีหน้าที่รดน้ำต้นไม้ในวันเดียวกัน คนหนึ่งทำตอนเช้า อีกคนทำตอนเย็น วันหนึ่งมฤดีต้องอยู่ดูแลแม่ที่ป่วยหนัก ถ้านักเรียนเป็นชินคนัยจะอย่างไร

- ก. ทำหน้าที่แทนมฤดี
- ข. เสนอให้ครูหาคนทำหน้าที่แทนมฤดี
- ค. ถ้าไม่เหนื่อยเกินไปกำลังก็จะทำหน้าที่แทนให้

11. ชัชวาลถูกกล่าวหาจากชาติชายว่าขโมยรถจักรยานยนต์ของเขาไป ซึ่งความจริงแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้นเลย ถ้านักเรียนเป็นสมยศจะอย่างไร

- ก. นั่งเฉย รอให้กลับหลังค้อยกว่ากันใหม่
- ข. รอให้ชาติชายหายโกรธ จึงค่อยชี้แจงความจริง
- ค. ปฏิเสธทันที เพราะคนอื่นอาจเข้าใจผิดไปด้วย

12. ทศภูมิรู้ว่าน้ำชาของตอนชายยาเสพติด ถ้านักเรียนเป็นทศภูมิจะอย่างไร

- ก. ปกปิดเป็นความลับ
- ข. แนะนำให้น้ำชาเห็นโทษยาเสพติด และเลิกขาย
- ค. บอกผู้ปกครองของน้ำชาทราบเพื่อหาทางแก้ไข

13. ภาคย์ได้รับเลือกจากเพื่อนๆ ในกลุ่มให้ค้นคว้าข้อมูลประกอบการรายงานในหัวข้อที่ยากที่สุด ถ้านักเรียนเป็นภาคย์จะอย่างไร

- ก. ลองทำดู ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่ทำ
- ข. ไม่ทำ เพราะเป็นการแบ่งที่ไม่ยุติธรรม
- ค. ทำ เพราะเป็นการท้าทายความสามารถ

14. ธนกฤตกำลังดูการถ่ายทอดสดการแข่งขันกอล์ฟทางโทรทัศน์ แต่น้องๆ อยากดูละคร ถ้านักเรียนเป็นธนกฤตจะอย่างไร

- ก. เสียสละให้น้องๆ
- ข. ดูนจบจึงเปลี่ยนช่องละครให้
- ค. ไปดูบ้านเพื่อน น้องจะได้เลิกกวนใจ

15. วรวิรัตน์มักจะเลือกทำบุญเฉพาะวัดที่ตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ๆ จึงแนะนำให้แพรวทำตามบ้าง ถ้านักเรียนเป็นแพรวจะอย่างไร

- ก. ไม่ทำตามเลย
- ข. ทำตามเพื่อความสบายใจของเพื่อน
- ค. แนะนำให้วรวิรัตน์ทำบุญอย่าเลือกวัด

16. กรกชได้อินเพื่อนๆ พุดถึงนันทวัชในทางที่ไม่ดี และทั้งสองเป็นเพื่อนสนิทกัน ถ้านักเรียนเป็นกรกชจะอย่างไร

- ก. พุดแก้ต่างแทนเพื่อน
- ข. ไม่พอใจและนำกลับไปเล่าให้เพื่อนฟัง
- ค. รับฟังเรื่องและตักเตือนเพื่อน

17. ขณะที่ครูกำลังสอน สรยุทธนึกขึ้นได้ว่ามีเรื่องสำคัญต้องบอกให้กัญญารัตน์ทราบ แต่ทั้งสองนั่งห่างกันมาก ถ้านักเรียนเป็นสรยุทธจะทำอย่างไร

- ก. เดินไปบอกกัญญารัตน์เลย
- ข. ขออนุญาตครูแล้วเดินไปกระซิบเบาๆ
- ค. เขียนข้อความใส่กระดาษแล้วส่งต่อให้ถึงมือของกัญญารัตน์

18. ปรัชญามีโรคประจำตัวชนิดหนึ่ง พี่ข่าวในวิทยุบอกว่ามีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ถ้าได้ดื่มจะหายจากโรคภัย ถ้านักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ดื่มเมื่อมีการพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าหายจริง
- ข. ไม่ดื่ม เดียวคนอื่นจะว่ามง่าย
- ค. ดื่ม เพราะโรคประจำตัวจะได้หาย

19. ชาอูซัยได้รับเลือกเป็นประธานนักเรียน แต่สุรัตน์ไม่พอใจจึงวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ นานาว่าไม่สมควรเป็นประธานนักเรียน ถ้านักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ฟังหูไว้หู ให้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์
- ข. เป็นเรื่องของคนทั้งสองคนเราไม่เกี่ยว
- ค. ไม่ยอมรับชาอูซัยเป็นประธานนักเรียนด้วย

20. สนั่นมาออกกำลังกายที่โรงเรียน เห็นหลานชายของผู้มีอิทธิพลกำลังขโมยของในห้องดนตรีและขู่ว่าไม่ให้บอกใคร ถ้านักเรียนเป็นสนั่นจะทำอย่างไร

- ก. แจ้งตำรวจ
- ข. บอกผู้ปกครอง
- ค. เก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับ

ตาราง การให้คะแนนแต่ละข้อของแบบวัดจริยธรรมตามสถานการณ์
 ตรวจสอบให้คะแนนโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามทฤษฎีจริยธรรมของโคลเบอร์ก ดังนี้

- ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีคุณลักษณะเหนือเกณฑ์
 ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีคุณลักษณะตามเกณฑ์
 ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีคุณลักษณะน้อยกว่าเกณฑ์

ข้อ	ก	ข	ค
1	1	2	3
2	2	1	3
3	2	3	1
4	2	3	1
5	3	2	1
6	1	2	3
7	1	2	3
8	2	3	1
9	2	3	1
10	3	1	2
11	1	3	2
12	1	2	3
13	2	1	3
14	3	2	1
15	1	2	3
16	1	2	3
17	1	3	2
18	3	2	1
19	3	2	1
20	3	2	1

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้รับการฝึกอบรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่สุด
1.ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้					
1.1 ความเหมาะสม.....					
1.2 ความชัดเจนเข้าใจง่าย.....					
1.3 ไม่สับสนและน่าสนใจ.....					
2.ด้านเนื้อหา					
2.1 เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน.....					
2.2 มีความยากง่ายพอเหมาะ.....					
2.3 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้า อบรม.....					
3.กิจกรรมการฝึกอบรม					
3.1 เร้าความสนใจของผู้เข้าอบรม.....					
3.2 ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การฝึกอบรม.....					
3.3 ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ที่อบรม.....					
4.สื่อการอบรม					
4.1 น่าสนใจ ชัดเจน สวยงาม และมีคุณภาพ					
4.2 สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ อบรม					
4.3 ทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น					
5.การประเมินผล					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้.....					
5.2 ในการวัดผล มีความครอบคลุมเนื้อหา...					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้			
1.1 ความเหมาะสม	4.47	0.57	เห็นด้วยมาก
1.2 ความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.30	0.47	เห็นด้วยมาก
1.3 ไม่สับสนและน่าสนใจ	4.53	0.51	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ด้านเนื้อหา			
2.1 เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอน	4.37	0.56	เห็นด้วยมาก
2.2 มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.47	0.63	เห็นด้วยมาก
2.3 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าอบรม	4.60	0.50	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม			
3.1 เร้าความสนใจของผู้เข้าอบรม	4.47	0.63	เห็นด้วยมาก
3.2 ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรม	4.43	0.57	เห็นด้วยมาก
3.3 ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่อบรม	4.53	0.63	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ด้านสื่อการอบรม			
4.1 น่าสนใจ ชัดเจน สวยงาม และมีคุณภาพ	4.43	0.50	เห็นด้วยมาก
4.2 สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้อบรม	4.40	0.62	เห็นด้วยมาก
4.3 ทำให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น	4.27	0.58	เห็นด้วยมาก
5. ด้านการประเมินผล			
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.48	เห็นด้วยมาก
5.2 ในการวัดผล มีความครอบคลุมเนื้อหา	4.30	0.47	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	4.42	0.55	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.42 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55

ภาคผนวก ค

- แบบประเมิน ชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ
- ตารางค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากผลการประเมินชุดฝึกอบรม
- ตารางแสดงผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ตารางแสดงผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดคุณธรรมตามสถานการณ์

แบบประเมิน ชุดฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.คู่มือครู					
2.เนื้อหา					
3.แผนการฝึกอบรม					
4.สื่อการอบรม					
5.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากผลการประเมินชุดฝึกอบรบ
เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้	4.30	เหมาะสมมาก
2. ด้านเนื้อหา	4.00	เหมาะสมมาก
3. กิจกรรมการฝึกอบรบ	4.25	เหมาะสมมาก
4. สื่อการฝึกอบรบ	4.00	เหมาะสมมาก
5. การประเมินผล	4.15	เหมาะสมมาก

เกณฑ์การประเมิน

เหมาะสมมากที่สุด = 4.51 - 5.00

เหมาะสมมาก = 3.51 - 4.50

เหมาะสมปานกลาง = 2.51 - 3.50

เหมาะสมน้อย = 1.51 - 2.50

เหมาะสมน้อยที่สุด = 1.00 - 1.50

ตารางที่ 12 แสดงผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท

แผนการเรียนรู้ที่	ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		1	2	3		
1	1	1	0	1	2	0.7
	2	1	1	1	3	1.0
	3	1	1	1	3	1.0
	4	1	1	1	3	1.0
	5	1	1	1	3	1.0
	6	1	1	1	3	1.0
	7	1	1	0	2	0.7
	8	1	1	1	3	1.0
	9	1	1	1	3	1.0
	10	1	1	1	3	1.0
	11	1	0	1	2	0.7
	12	1	1	1	3	1.0
	13	1	1	1	3	1.0
	14	1	1	1	3	1.0
	15	1	1	1	3	1.0
	16	1	1	1	3	1.0
	17	1	1	1	3	1.0
	18	1	1	1	3	1.0
	19	1	0	1	2	0.7
	20	1	1	1	3	1.0
	21	1	1	1	3	1.0
	22	1	1	1	3	1.0
	23	0	1	1	2	0.7
	24	1	1	1	3	1.0

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แผนการเรียนรู้ที่	ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		1	2	3		
2	25	1	1	1	3	1.0
	26	1	1	1	3	1.0
	27	1	1	1	3	1.0
	28	1	1	1	3	1.0
	29	1	0	1	2	0.7
	30	1	1	1	3	1.0
3	31	0	1	1	2	0.7
	32	1	1	1	3	1.0
	33	1	1	1	3	1.0
	34	1	1	1	3	1.0
	35	1	1	1	3	1.0
	36	1	1	1	3	1.0
	37	1	1	1	3	1.0
	38	1	1	0	2	0.7
	39	1	1	1	3	1.0
	40	1	1	1	3	1.0
	41	1	1	1	3	1.0
	42	0	1	1	2	0.7
	43	1	1	1	3	1.0
	44	1	1	1	3	1.0
	45	1	1	1	3	1.0

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แผนการเรียนรู้ที่	ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
		1	2	3		
4	46	1	1	1	3	1.0
	47	1	1	1	3	1.0
	48	1	1	1	3	1.0
	49	1	1	1	3	1.0
	50	1	1	1	3	1.0
	51	1	1	1	3	1.0
	52	1	1	1	3	1.0
	53	1	1	1	3	1.0
	54	1	1	1	3	1.0
	55	1	1	1	3	1.0
	56	1	1	1	3	1.0
	57	1	1	1	3	1.0
	58	1	1	1	3	1.0
	59	1	1	1	3	1.0
	60	1	1	1	3	1.0

ตารางที่ 13 แสดงค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)
1	.70	.40
2	.60	.60
3	.70	.40
4	.50	.80
5	.80	.60
6	.70	.40
7	.70	.40
8	.70	.40
9	.80	.40
10	.40	.60
11	.60	1.00
12	.50	.60
13	.60	.40
14	.60	.80
15	.50	.40
16	.60	.40
17	.70	.80
18	.80	.40
19	.40	.80
20	.80	.40
21	.50	.40
22	.70	.40
23	.70	.40
24	.60	.40
25	.80	.40
26	.70	.40

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)
27	.70	.40
28	.50	.40
29	.50	.40
30	.80	.40
31	.50	.40
32	.70	.40
33	.50	.80
34	.70	.40
35	.70	.40
36	.60	.40
37	.50	.40
38	.70	.40
39	.70	.40
40	.70	.40

จากตารางที่ 13 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .40-.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ .40 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89

ตารางที่ 14 แสดงผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดคุณธรรม
ตามสถานการณ์ เรื่อง คุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท

ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC
	1	2	3		
1	1	1	1	3	1.0
2	1	1	1	3	1.0
3	1	1	1	3	1.0
4	1	1	1	3	1.0
5	1	1	1	3	1.0
6	1	1	1	3	1.0
7	1	1	1	3	1.0
8	1	1	1	3	1.0
9	1	1	1	3	1.0
10	1	1	1	3	1.0
11	1	1	1	3	1.0
12	1	1	1	3	1.0
13	1	1	1	3	1.0
14	1	1	1	3	1.0
15	1	1	1	3	1.0
16	1	1	1	3	1.0
17	1	1	1	3	1.0
18	1	1	1	3	1.0
19	1	1	1	3	1.0
20	1	1	1	3	1.0